

TÜSİAD
AVRUPA İŞ DÜNYASI
KONFEDERASYONU
BUSINESSEUROPE
ÜYESİDİR

**Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğüne,
T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Ankara**

İstanbul, 10 Ekim 2012
Ref: ÜB/gu/12-1694

Bakanlığınız tarafından sektörün ihtiyaçlarını karşılamak ve Avrupa Birliği mevzuatı ile uyum seviyesini daha iyi bir noktaya getirmek amacıyla hazırlanan “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı” (Taslak) Bakanlığınızın internet sitesinde yayınlanarak, kamuoyunun ve ilgililerin görüş ve değerlendirmelerine sunulmuştur.

Söz konusu kanun değişikliğinin; Türk Ticaret Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu’nda tüketici haklarına ilişkin getirilen düzenlemelere uyum sağlanması, yeni AB direktiflerinin düzenlenmesi ve mevcut direktiflerde yapılan değişiklikler ile uygulamada ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi amacıyla gerçekleştirilmiş olması memnuniyet vericidir.

Stratejik olarak konumlandırılan ve yürütülen bir tüketici politikası, ekonomimizin rekabetçiliğini de olumlu yönde etkileyecektir. Malumunuz olduğu üzere, tüketicinin korunması ve rekabet politikası birbirlerine bağlı ekonomik politika araçlardır. Zira rekabet ve tüketici politikalarının temel hedefi tüketicinin refahını ve ekonomik performansını artırarak, piyasaların işleyişini geliştirmektir.

Bu doğrultuda, tüketicileri daha ileri seviyede korumaya yönelik tedbirlerin alınması, tüketicilerin hak arama yollarının kolaylaştırılması, tüketicinin bilgilendirilmesine ağırlık verilmesi, bürokrasinin azaltılması ve cezalarda hakkaniyete uygun bir ceza sisteminin oluşturulması elzemdir. Ancak bu hususlar düzenlenirken, Kanun’un getirdiği düzenlemeye tabi olan taraflardan herhangi birinin hak ve menfaatlerinin, diğer taraf lehine hak ve nesafet kurallarına aykırı olarak ihlal edilmemesi ve söz konusu hak ve menfaatler ile taraf yükümlülükleri arasında hakkaniyete uygun bir denge sağlanması gerektiği inancı içindeyiz.

Bu bakışla, Taslağın içeriği ve uygulama alanı ile ilgili olarak tespit ettiğimiz bir takım belirsizliklerin giderilmesi ve bazı hükümlerinin de yeniden gözden geçirilerek iyileştirilmesi amacıyla, görüş ve değerlendirmelerimizi ekte dikkatinize sunarız

Saygılarımla,

(Orijinali imzalıdır.)

Hale ALTAN OCAKVERDİ
Yönetim Kurulu Başkanı a.

EK-1: “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı”na ilişkin TÜSİAD Görüşü

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Galilée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn

www.tusiad.org

**TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN TASARISI TASLAĞI'NA DAİR
TASLAK TUSİAD GÖRÜŞÜ
TS/ŞİB/12-58**

KANUN TASARISI TASLAĞI	TUSİAD ÖNERİSİ
<p>Kapsam MADDE 2-...</p> <p>(3) Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu sözleşmelerle ilgili diğer kanunlarda düzenleme olması bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını engellemez.</p>	<p>Kapsam MADDE 2-...</p> <p>(3) Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu sözleşmelerle ilgili diğer kanunlarda düzenleme olması <u>halinde</u> bu Kanun hükümlerinin uygulanmaz. uygulanmasını engellemez.</p> <p><u>Özel kanunlar ile düzenlenen ve müteşebbislerin ilgili idari kurum ve kuruluşların denetim ve gözetimi altında faaliyet gösterdiği piyasalarda; bu Kanunun ve ilgili Yönetmeliklerin uygulanmasına ilişkin olarak; Bakanlık görevlerini özel kanunlar ile düzenlenen piyasalarda denetim ve düzenleme yetkisine sahip ilgili bağımsız idari kurum ve kuruluşlar ile koordinasyon halinde yürütür.</u></p>

Gerekçe: Maddenin 3. Fıkrası ile “tüketicinin korunmasına” ilişkin olarak Kanun’un her hal ve şartta uygulanacağı düzenlemiştir. Bu madde özellikle bağımsız idari otoriteler tarafından düzenlenen piyasalarda hizmet sunan şirketler bakımından sorunlara ve uygulamada belirsizliklere yol açacaktır. Keza özel kanunlar ile düzenleyici otoritelere tüketicilerin korunması ve tüketicileri korumaya yönelik düzenlemeler yapma görevi verildiği vakidir.

Örneğin; 5809 sayılı Kanun’un BTK’nin görev ve yetkileri başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile sektöre ve sunulan hizmetin gereklerine hakim olan idari otorite olan BTK’ye açıkça tüketicileri korumaya yönelik düzenleme yapma görevi ve yetkisi verilmiştir. Taslak’ta yer alan sektöre özel düzenlemeler olsa da Bakanlığa düzenleme ve denetleme yetkisi verilmesi hususu; yetki karmaşasına ve dolayısıyla uygulamada aynı konuda iki farklı idare tarafından muhtemelen birbirinden farklı işlemlere uyma yükümlülüğü doğuracak ve nihayetinde aynı konuda mükerrer idari yaptırımlara maruz kalma gibi haksız sonuçlara sebebiyet verebilecektir.

Dolayısıyla öncelikli olarak Fıkranın “diğer kanunlarda düzenleme olması halinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz” şeklinde tadil edilmesi önerilmektedir. Bu önerimizin kabul görmemesi durumunda ise ek bir düzenleme yapılarak başka kanunlarda yer alan benzer nitelikli düzenlemeler ile bir çelişki yaşanması halinde özel düzenlemenin uygulanacağına dair ibare eklenmesi teklif edilmektedir.

Her durumda; “Özel kanunlar ile düzenlenen ve müteşebbislerin ilgili idari kurum ve kuruluşların denetim ve gözetimi altında faaliyet gösterdiği piyasalarda; bu Kanunun ve ilgili Yönetmeliklerin uygulanmasına ilişkin olarak; Bakanlık görevlerini özel kanunlar ile düzenlenen piyasalarda denetim ve düzenleme yetkisine sahip ilgili bağımsız idari kurum ve kuruluşlar ile koordinasyon halinde yürüteceği” yönünde maddeye hüküm eklenmesi talep edilmektedir.

<p>Tanımlar MADDE 3-(1)...</p> <p>d) İmalatçı/Üretici: Kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere tüketiciye sunulmuş olan mal ya da bu malların hammaddelerini yahut ara mallarını üretenler ile mal üzerine markasını, unvanını veya herhangi bir ayırt edici işaretini koyarak kendisini imalatçı olarak gösteren gerçek veya tüzel kişiyi,</p> <p>...</p> <p>ğ) Mal: Alış-verişe konu olan taşınır eşyayı, konut veya tatil amaçlı taşınmaz malları ve elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanan yazılım, ses, görüntü ve benzeri gayri maddi malları,</p> <p>h) Müteşebbis: Kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere kendi işi, işletmesi, zanaatı veya mesleğine ilişkin ticari amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden bir gerçek veya tüzel kişiyi,</p> <p>...</p> <p>k) Tüketici: Bir mal veya hizmeti ticari veya mesleki olmayan amaçlarla edinen, kullanan veya bunlardan yararlanan gerçek kişiyi,</p> <p>l) Tüketici işlemi: Tüketici ile müteşebbis arasında yapılan, eser, taşıma, simsarlık sözleşmeleri de dahil olmak üzere her türlü hukuki işlemi,</p> <p>...</p>	<p>Tanımlar MADDE 3-(1)...</p> <p>d) İmalatçı/Üretici: Kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere tüketiciye sunulmuş olan mal ya da bu malların hammaddelerini yahut ara mallarını üretenler ile <u>açıkça üreticisi belirtilmeksizin</u> mal üzerine markasını, unvanını veya herhangi bir ayırt edici işaretini koyarak kendisini imalatçı olarak gösteren gerçek veya tüzel kişiyi,</p> <p>ğ) Mal: Alış-verişe konu olan <u>yeni</u> taşınır eşyayı, konut veya tatil amaçlı taşınmaz malları ve elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanan yazılım, ses, görüntü ve benzeri gayri maddi malları,</p> <p>~~h) Müteşebbis: Kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere kendi işi, işletmesi, zanaatı veya mesleğine ilişkin ticari amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden bir gerçek veya tüzel kişiyi,~~</p> <p>...</p> <p>k) Tüketici: Bir mal veya hizmeti ticari veya mesleki olmayan amaçlarla edinen, ~~kullanan veya bunlardan yararlanan~~ gerçek kişiyi,</p> <p>l) Tüketici işlemi: Tüketici ile müteşebbis arasında yapılan, ~~eser~~, taşıma, simsarlık sözleşmeleri de dahil olmak üzere <u>hizmet ve yeni mallara ilişkin</u> her türlü hukuki işlemi,</p> <p>...</p> <p><u>n) Ayıp: Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda ya da reklam ve ilanlarında yer alan veya satıcı tarafından bildirilen veya standardında veya teknik düzenlemesinde tespit edilen nitelik veya niteliği etkileyen niceliğine aykırı olan ya da tahsis veya kullanım amacı bakımından</u></p>
---	---

	<u>değerini veya tüketicinin ondan beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikleri</u> ...
--	--

Gerekçe: Telekomünikasyon sektörüne özel düşünüldüğüne, sektördeki şirketler BTK ile imzalamış oldukları imtiyaz sözleşmeleri ile yetkilendirildikleri hizmetleri sunmaktadır. Buna ek olarak 28.05.2009 tarih ve 27241 sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği (Yetkilendirme Yönetmeliği) kapsamında bu şirketlerin sunabileceği hizmetler düzenlenmiştir. Söz konusu şirketlerin imtiyaz sözleşmesi ve Yetkilendirme Yönetmeliği kapsamında düzenlenen hizmetler dışında faaliyet yürütmesi mümkün olmadığı için yetkilendirmesi dışında kalan ve dolayısıyla ilgili mevzuat uyarınca yürütmesi mümkün olmayan hizmetlerden sorumlu tutulması, mevcut özel düzenlemelerle çelişki arz etmektedir. Bu bağlamda, telekomünikasyon şirketleri tarafından cihaz üretimi faaliyeti yürütülmemektedir. Üretici/imalatçı tarafından kendi nam ve hesaplarına kullanıcılara satılan ürünler ile kullanılabilecek hizmetler için bu firmalar ile birlikte pazarlama faaliyetleri yürütülmesinin, bu şirketlerin “üretici” ve/veya “imalatçı” olarak tanımlanmasına neden olması sorumluluk hukuku ile de bağdaşmayacaktır.

Maddenin 3. Fıkrasının (ğ) bendinde mal için yapılan tanımlamada “yeni” ibaresinin eklenmemesi halinde ikinci el alınan mallar için tüketicilerin garanti taahhüdünü de aşan oranda talepte bulunmasının yolunu açabilecektir. Mevcut uygulamada zaten garantisi devam eden mallar için üreticinin sorumluluğu, mal el değiştirse dahi bulunmakta, garantisi bitmiş ise oluşan sorunlar genel hükümlere göre çözülmektedir. Ancak yeni mal tanımlaması yapılmaması halinde sorunların tüketici mevzuatına göre çözülmesi haksız durumlar doğurabilecektir.

Maddenin 3. Fıkrasının (h) beninde tanımlanan müteşebbisin satıcı, sağlayıcı, imalatçı, ithalatçı ve kredi vereni kapsayıp kapsamadığı açık değildir. Satıcı da ithalatçı da müteşebbis olabilir ve her ikisi de tanımlanmıştır. İlgili maddede eğer müteşebbis ile satıcı kastediliyorsa, o maddede müteşebbis yerine satıcı tanımı kullanılmalıdır. Dolayısıyla, yeni bir kavrama gerek yoktur ve uygulamada karışıklığa yol açılmaması için bu tanımın çıkarılması önerilmektedir.

Maddenin 3. Fıkrasının (k) bendinde yer alan “kullanan” ve “yararlanan” ifadeleri oldukça genişletici ve muğlak ifadelerdir. Satış sözleşmesinin tarafı olmayan her kişiye aktif husumet sıfatı kazandıran bu ibarelerin çıkarılarak maddenin yukarıdaki şekliyle kullanımının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Maddenin 3. Fıkrasının (l) bendinde tüketici işlemleri arasında “eser sözleşmesi” de sayılmıştır. Sözleşmelere ilişkin hukuk, Türk Borçlar Kanunu’nda düzenlenmiş olup bazı sözleşme türleri özellik gösterdiği için ayrı bir başlık altında düzenlenmiştir. Eser sözleşmesi de bunlardan biridir ve bu sebeple de Borçlar Kanunu kapsamından çıkarılarak Tüketici Kanunu kapsamına alınmaması gerekir. Eser sözleşmesi konusuna giren mal ve hizmetler seri üretime tabi olmayıp tüketiciye özel olarak üretilmekte/hizmet verilmektedir. Tüketici Kanunu taslağıyla ayıp ihbarı kaldırılmıştır ve tüketiciye bedel iadesi imkanı verilmektedir. Oysa eser sözleşmesi seri üretim ürünlerden değildir. Bu yönü ile farklı kurallara tabi olması gerekir. Dolayısıyla eser sözleşmesini Borçlar Kanunu kapsamından çıkararak Tüketici Kanunu kapsamına almak üretici/satıcıyı zor durumda bırakacaktır. Örnek vermek gerekir ise mutfak dolabı sipariş üzerine özel üretim ile yapılmış olduğunda sadece kapakta bir sorun olmasının ürünün tümünden ayıplı olarak nitelenmesi ve esasen basit bir müdahale ile giderilebilecek uygunsuzluğun tüm mutfak dolaplarının iadesine sebep olması hakkaniyet ile bağdaşmayacaktır. Nitekim özel sipariş ile hazırlanan ürün iade alındığında yeniden satılamayacaktır. Eser sözleşmelerinde belirtilen ayıp ihbarı tarafları korumakta ise de eser sözleşmesinin işbu kapsamına alınması ile ihbar

mükellefiyeti ortadan kalkacaktır.

Aynı Fıkırada bu Kanun kapsamında ikinci el ürünlerin olmadığı ve sadece yeni ürünlerin bu kapsamda olduğunu vurgulamak üzere belirtilen eklemenin yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca tanımlar arasında “Ayıp” tanımının da yapılmasının netlik sağlanması için gerekli olduğu düşünülmektedir.

Bununla beraber, Taslağın ilerleyen maddelerinde belirtilen ara ürün tanımlanmamıştır.

Son olarak revizyonlu, ikinci el ve ıslah edilmiş ve benzeri ürünlerin tarifleri anlaşılabilir şekilde yapılmalı ve çok büyük iskontolarla ve Taslağa göre özel bir etiketle tüketicinin bilgilendirileceği bu ürünlerin garanti süresi yeni ve hiç kullanılmamış ürünlerle eşit tutulmamalıdır. Bu ürünlerin garanti süreleri anlaşılır biçimde tarif edilmelidir.

Temel ilkeler

MADDE 4- (1) Bu Kanunda düzenlenen tüketici sözleşmeleri ile bilgilendirmeler en az on iki punto büyüklüğünde, açık, sade, anlaşılabilir bir dilde ve okunabilir şekilde düzenlenir ve bunların bir nüshası kağıt üzerinde veya diğer bir kalıcı veri saklayıcısı ile yazılı olarak tüketiciye verilir.

(2) Sözleşmede belirtilmiş olmadıkça, tüketiciden, faiz, masraf, komisyon, teminat ve benzeri ödeme talep edilemez; sözleşmede öngörülen koşullar, sözleşme süresi içerisinde tüketici aleyhine değiştirilemez. Bankacılık sözleşmelerinde ise hiçbir suretle tüketicilerden kredi kartı üyelik ücreti, hesap işletim ücreti, dosya ücreti, ipotek fek ücreti vb. isimler altında herhangi bir bedel alınamaz.

...

(6) Faaliyetlerini, kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmekte olan kişi ve kuruluşların hazırladıkları sözleşmelere de, niteliklerine bakılmaksızın bu madde hükümleri uygulanır.

...

Temel ilkeler

MADDE 4- (1) Bu Kanunda düzenlenen tüketici sözleşmeleri ile bilgilendirmeler en az on iki punto büyüklüğünde, açık, sade, anlaşılabilir bir dilde ve okunabilir şekilde düzenlenir ve bunların bir nüshası kağıt üzerinde veya diğer bir kalıcı veri saklayıcısı ile ~~yazılı olarak~~ tüketiciye verilir.

(2) Sözleşmede ve yasal düzenlemelerde alınabileceği belirtilmiş olmadıkça, tüketiciden, faiz, masraf, komisyon, teminat ve benzeri ödeme talep edilemez; sözleşmede öngörülen koşullar, belirsiz süreli sözleşmeler hariç olmak üzere sözleşme süresi içerisinde tüketici aleyhine değiştirilemez. Bankacılık sözleşmelerinde ise hiçbir suretle tüketicilerden kredi kartı üyelik ücreti, hesap işletim ücreti, dosya ücreti, ipotek fek ücreti vb. isimler altında herhangi bir bedel alınamaz.

...

(6) Faaliyetlerini, kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmekte olan kişi ve kuruluşların hazırladıkları sözleşmelere ~~de de,~~ niteliklerine bakılmaksızın bu madde hükümleri uygulanır. uygulanmaz.

...

Gerekçe: Maddenin 1. Fıkrasında yer alan tüketici sözleşmelerinin “kalıcı veri saklayıcı ile yazılı olarak tüketiciye verilir” ifadesi sözleşmenin tüketiciye nasıl verileceği bakımından çelişki yaratmaktadır. Tüketiciye sözleşmenin hem veri saklayıcısı ile hem de yazılı olarak nasıl verileceğine açıklık getirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda, madde metninden “yazılı olarak” ifadesinin çıkarılması önerilmektedir.

Maddenin 2. Fıkrasında sözleşmede belirtilmedikçe tüketiciden faiz, masraf, komisyon, teminat ve benzeri ödeme talep edilemeyeceği düzenlenirken, “yasal düzenlemelerde belirtilmedikçe” ibaresinin de dahil edilmesi, enerji alanında faaliyet gösteren şirketler tarafından tahsil olunan gecikme zammı, güvence bedeli ve dağıtım bağlantı bedeli gibi EPDK tarafından belirlenen ve güncellenen bedellerin müşterilerine yansıtılabilirliği önerilmektedir.

Aynı Fıkra kapsamında, sözleşmede öngörülen koşulların sözleşme süresi içerisinde tüketici aleyhine değiştirilemeyeceği düzenlenmiştir. Telekomünikasyon sektöründe abonelik ilişkisi çerçevesinde verilen hizmetlere ilişkin sözleşmeler doğaları gereği belirli bir süreye bağlı olmayıp, tarafı bulunduğu süre içerisinde pek çok etkene tabi olarak koşullarında değişiklik yapılmasını gerektirmektedirler. Bu gibi uzun süreli hizmet alımlarında sözleşmenin bir tarafının elinden sözleşmenin şartlarını kendisine bağlı olmayan vergi oranı artışı ya da yeni vergi ihdası gibi sebepler söz konusu olduğunda günün gereklerine uygun olarak güncelleme imkanının alınması haksız olacaktır.

Ayrıca yine Fıkra kapsamında yer verilen “aleyhe olma” olgusu her duruma ve/veya aboneye göre farklılık gösterebilir. Örneğin; tarife bedeli ile birlikte konuşma süresinin de arttırıldığı bir durumda yahut sabit ücret üzerinden indirim sağlanan hizmet kurgularında, indirim oranında bir değişiklik yapmadan tarife bedelinin artırılmasına ilişkin bir değişikliğin abone aleyhine olduğunun mutlak olarak ileri sürülemeyeceği düşünülmektedir. Hal böyle iken, belirsiz süreli tüketici sözleşmelerinin de koşullarının tüketici aleyhine değiştirilememesi sorumluluk hukuku ile bağdaşmayacaktır. Bu nedenle yukarıda yer alan ifadelerin madde metnine eklenmesi önerilmektedir.

Maddenin 6. Fıkrasına ilişkin olarak, elektronik haberleşme sektörüne ilişkin tüketici hakları mevzuatının 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ve gereğince hazırlanan ilgili diğer mevzuatla düzenlenmiş olması sebebiyle 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un elektronik haberleşme mevzuatı ile de düzenlenen kısımlarının elektronik haberleşme sektörüne uygulanmayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle her ne kadar Kanun bu madde için Elektronik Haberleşme Sektörüne uygulanmayacak ise de abonelik sözleşmeleri Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu onayına tabi olup, Kurum tarafından onaylandığı tarih sözleşmelerde yer almaktadır. Özel mevzuatın geçerli olduğu bu sözleşmelerde, niteliklerine bakılmaksızın işbu madde hükümlerinin uygulanması ayrıntılı olarak elektronik haberleşme sektöründe oluşabilecek tüketici mağduriyetleri göz önüne alınarak alınan tedbirlerin uygulanamamasına yol açabilecektir. Bu nedenle özel mevzuatla düzenlenen sözleşmelerde işbu madde hükümlerinin Madde 2 Fıkra 3'deki önerimize paralel olarak uygulanmaması gerektiği düşünülmektedir.

<p>Tüketici sözleşmelerindeki haksız şartlar MADDE 5- (1) Müteşbbisin, tüketiciyle müzakere etmeden sözleşmeye dahil ettiği, tüketicinin menfaatine aykırı sözleşme şartları haksız şart olarak nitelendirilir. Müteşbbis ile tüketici arasında kurulan sözleşmelerde yer alan haksız şartlar yazılmamış sayılır.</p>	<p>Tüketici sözleşmelerindeki haksız şartlar MADDE 5- (1) Müteşbbisin, tüketiciyle müzakere etmeden sözleşmeye dahil ettiği, ~~tüketicinin menfaatine aykırı sözleşme şartları~~ <u>yasal düzenlemelere ve dürüstlük kuralına aykırı olacak şekilde tüketici aleyhine olan</u> sözleşme şartları ~~haksız~~ haksız şart olarak nitelendirilir. Müteşbbis ile tüketici arasında kurulan sözleşmelerde yer alan haksız şartlar yazılmamış sayılır. <u>Haksız şart</u></p>
---	---

<p>(2) Eğer bir sözleşme şartı önceden hazırlanmışsa ve özellikle standart sözleşmede yer alması nedeniyle tüketici içeriğine etki edememişse, o sözleşme şartının tüketiciyle müzakere edilmediği kabul edilir. Müteşebbis, bir standart şartın münferiden müzakere edildiğini iddia ediyorsa, bunu ispatla yükümlüdür. Sözleşmenin bütün olarak değerlendirilmesinden, standart sözleşme olduğu sonucuna varılırsa, bu sözleşmedeki bir şartın belirli unsurlarının veya münferit bir hükmünün müzakere edilmiş olması, sözleşmenin kalan kısmına bu maddenin uygulanmasını engellemez.</p> <p>...</p> <p>(4) Sözleşmede yer alan bir hükmün açık ve anlaşılır olmaması veya birden çok anlama gelmesi halinde, bu hüküm müteşebbisin aleyhine ve tüketicinin lehine yorumlanır.</p> <p>(6) Faaliyetlerini, kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmekte olan kişi ve kuruluşların hazırladıkları sözleşmelere de, niteliklerine bakılmaksızın bu madde hükümleri uygulanır.</p> <p>(7) Bakanlık, genel olarak kullanılmak üzere hazırlanmış sözleşmelerde yer alan haksız şartların, sözleşme metinlerinden çıkarılması veya kullanılmasının önlenmesi için gerekli tedbirleri alır.</p> <p>(8) Haksız şartların tespit edilmesi ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile sınırlayıcı olmamak üzere haksız şart olduğu kabul edilen sözleşme şartları yönetmelik ile belirlenir.</p>	<p><u>incelemesi kapsamında, kanunen yetkili kılınmış düzenleyici kuruluşlar tarafından matbu şekilde hazırlanan veya yetkili makamlar tarafından yayımlanan mevzuat uyarınca hazırlanan ve söz konusu yetkili makamların onay veya bilgisine sunulan sözleşmelere haksız şart hükümleri uygulanmaz.</u></p> <p>(2) Eğer bir sözleşme <u>haksız</u> şartı önceden hazırlanmışsa ve özellikle standart sözleşmede yer alması nedeniyle tüketici içeriğine etki edememişse, <u>ve tüketicinin menfaatine aykırı ise</u> o sözleşme şartının tüketiciyle müzakere edilmediği kabul edilir. Müteşebbis, bir standart şartın münferiden müzakere edildiğini iddia ediyorsa, bunu ispatla yükümlüdür. Sözleşmenin bütün olarak değerlendirilmesinden, standart sözleşme olduğu sonucuna varılırsa, bu sözleşmedeki bir şartın belirli unsurlarının veya münferit bir hükmünün müzakere edilmiş olması, sözleşmenin kalan kısmına bu maddenin uygulanmasını engellemez.</p> <p>...</p> <p>~~(4) Sözleşmede yer alan bir hükmün açık ve anlaşılır olmaması veya birden çok anlama gelmesi halinde, bu hüküm müteşebbisin aleyhine ve tüketicinin lehine yorumlanır.~~</p> <p>...</p> <p>~~(6) Faaliyetlerini, kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmekte olan kişi ve kuruluşların hazırladıkları sözleşmelere de, niteliklerine bakılmaksızın bu madde hükümleri uygulanır. Özel kanunlar ile düzenlenen piyasalarda denetim ve düzenleme yetkisine sahip ilgili bağımsız idari kurum ve kuruluşların onay ve/veya denetimine tabi olan sözleşmelere bu Kanun uygulanmaz.~~</p> <p>~~(7) Bakanlık, genel olarak kullanılmak üzere hazırlanmış sözleşmelerde yer alan haksız şartların, sözleşme metinlerinden çıkarılması veya kullanılmasının önlenmesi için gerekli tedbirleri alır.~~</p> <p>~~(8) Haksız şartların tespit edilmesi ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile sınırlayıcı olmamak üzere haksız şart olduğu kabul edilen sözleşme şartları yönetmelik ile belirlenir.~~</p>
--	--

Gerekçe: Madde metninde tüketici sözleşmelerinde yer alan haksız şartları düzenlenirken, haksız şartın “tüketicinin menfaatine aykırı” sözleşme şartlarını kapsadığı belirtilmiştir. Madde hükmünde yer alan “tüketicinin menfaatine aykırı” ibaresi ile tüketiciyi sözleşmeden kaynaklanan edimlerini (örneğin, bedel ödeme) dahi yerine getirmemesine yöneltebilecek sonuçlar doğurabilecektir. Bu durum müteşebbisin durumunu ağırlaştıracak için “tüketicinin menfaatine aykırı sözleşme şartları” ifadesinin metinden çıkarılması ve hükme, yasal düzenlemelere ve dürüstlük kuralına aykırı şekilde tüketici aleyhine veya onun durumunu ağırlaştıracak sözleşme şartlarının haksız şart olarak nitelendirilmesine ilişkin hüküm eklenmesi önerilmektedir. Ayrıca, haksız şart incelemesi kapsamında, kanunen yetkili kılınmış düzenleyici kuruluşlar tarafından matbu şekilde hazırlanan veya yetkili makamlar tarafından yayımlanan mevzuat uyarınca hazırlanan ve söz konusu yetkili makamların onay veya bilgisine sunulan sözleşmelere haksız şart hükümlerinin uygulanmayacağına ilişkin hüküm eklenmesi önerilmektedir.

Telekomünikasyon sektöründe şirketlerin tüketiciler ile akdettiği abonelik sözleşmeleri BTK onayına tabidir. BTK’nin tabi olduğu mevzuat ile tüketicileri koruma görev ve yetkisi bulunduğu ve haksız şartlara ilişkin ikincil mevzuat yayımlanmış olduğu gözetildiğinde, bu hususlar gözetilerek onaylanmış sözleşmelerin tekrar haksız şart incelemesine tabi tutulması uygulamada yetki karmaşasına yol açacaktır. Şirketler 5809 sayılı Kanun uyarınca benzer konumdaki aboneler arasında ayrımcı uygulamalar yürütmeme yükümlülüğü altındadır. Tip abonelik sözleşmesinin tüm aboneler bakımından müzakereye açılması, benzer durumdaki aboneler arasında farklı uygulamalar yapılmasına dolayısıyla da idare tarafından işletmecilerin hukuka aykırı işlem yapmaya zorlanmasına yol açacaktır. Öte yandan, yine BTK mevzuatı uyarınca sunulacak hizmetlere ilişkin tarife ve kampanyaların BTK’ye bildirilmesi ve bu bildirimde uygun olarak sunulması gerekmektedir. Bildirilen şartların abonelerle müzakere edilerek her bir aboneye farklı uygulanması abone sayısının fazlalığı göz önünde bulundurulduğunda fiilen imkânsızdır.

Maddenin 2. Fıkrasına “tüketicinin menfaatine aykırı ise” ibaresi eklenmiştir. Türk Borçlar Kanunu’nda genel işlem şartları belirtilmiş olup Borçlar Kanunu hükümleri ile paralel olmayan ve uygulamada sorun yaratacak şekilde hüküm oluşturulması hatalı olacaktır. 1. Fıkra da Borçlar Kanunu’nda yerini bulan genel işlem şartları burada haksız şart olarak nitelenmiş ve yazılmamış sayılma müeyyidesi getirilmiştir. Her genel işlem şartı “haksız” olmayacağından “tüketici menfaatine aykırılık” da aranmıştır. Bu sebeple 2. Fıkra da “tüketici menfaatine aykırılık” şartı aranmalıdır. Aksi halde “tüketici menfaatine aykırı” olmayan maddeler de yazılmamış sayılma riskini taşıyacaktır. Kanun koyucunun böyle bir amaç gütmeyişi düşünülmektedir.

Sözleşmede yer alan bir hükmün açık ve anlaşılır olmaması Madde 4’ün 1. Fıkrası ile getirilen bir yükümlülük olduğu için bu maddenin 4. Fıkrası ile çeliştiği değerlendirilmektedir. Bu nedenle madde metninden çıkarılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Maddenin 6. Fıkrasına ilişkin olarak, her ne kadar abonelik sözleşmeleri söz konusu Kanun Taslağı’nın 27’inci maddesinde ayrıca düzenlenmekte ise de haksız şartlara ilişkin Madde 5’in 6. Fıkrası uyarınca söz konusu sözleşme BTK tarafından onaylanmış olsa bile niteliğine bakılmaksızın bu madde hükmüne tabi olacak dolayısıyla BTK’nin vermiş olduğu onayın bir hükmü kalmayacaktır. Bu açıklamalar ışığında, sektöre ve sunulan hizmetin gereklerine hakim olan idari otoriteler tarafından onaylanan sözleşmelerin istisna tutulmasını sağlayacak şekilde maddenin 6. Fıkra da önerildiği şekilde tadil edilmesi önerilmektedir.

Maddenin 7. Fıkrasında Madde 41’de yer alan haksız şartlara ilişkin başvuru bakımından tüketici mahkemelerinin yetkili olmadığının özellikle düzenlendiği de göz önüne alınacak olduğunda Bakanlığın haksız şartların, sözleşme metinlerinden çıkarılması veya kullanılmasının önlenmesi bakımından tek yetkili idari makam haline getirildiği dikkat çekicidir. Bu konu hukuki olduğu için ilgili mahkemeler kanalı ile çözülmeli, Bakanlık gerekirse kanuni düzenlemeler

getirmelidir.

Yine Maddenin 8.Fıkrası hukuki olduğu için ilgili mahkemeler kanalı ile çözülmeli, Bakanlık gerekirse kanuni düzenlemeler getirmelidir.

<p>Satıştan kaçınma MADDE 6- ...</p> <p>(2) Hizmet sağlamaktan da haklı bir sebep olmaksızın kaçınılamaz.</p> <p>(3) Müteşebbis, aksine bir teamül, ticari örf veya adet yoksa, bir mal veya hizmetin satışını o mal veya hizmetin kendisi tarafından belirlenen miktar, sayı veya ebat gibi koşullara ya da başka bir mal veya hizmetin satın alınmasına bağlı kılamaz.</p> <p>...</p>	<p>Satıştan kaçınma MADDE 6- ...</p> <p>~~(2) Hizmet sağlamaktan da haklı bir sebep olmaksızın kaçınılamaz.~~</p> <p>~~(3) Müteşebbis, aksine bir teamül, ticari örf veya adet yoksa, bir mal veya hizmetin satışını o mal veya hizmetin kendisi tarafından belirlenen miktar, sayı veya ebat gibi koşullara ya da başka bir mal veya hizmetin satın alınmasına bağlı kılamaz.~~</p> <p>...</p>
---	---

Gerekçe: Maddenin 2. fıkrasında “hizmet sağlamaktan haklı bir sebep olmaksızın kaçınılamaz” denilmektedir. Ancak, gerek mağazalarımızda ve gerekse de e-ticarete, “Tekrar satış amaçlı alımlardan kaçınılmaktadır”. Ayrıca, hizmet içeriğini kötü niyetli kullanan (Hediyeli ürünü alıp, ana ürünü iade ederek hediyesini bedava almak isteyen ve bunu alışkanlık haline getiren) müşterilerimize hizmet verilmemektedir. Bu nedenle ilgili fıkranın maddeden çıkarılması önerilmektedir.

Maddenin 3. Fıkra hükmü tüketicilerin avantajlı koşullarda mal ve hizmete erişimini engelleyici bir kural getirmektedir. Söz konusu fıkra, sektörde yaygın olarak uygulanan kampanyalarda daha geniş bir kesimde tüketicinin özel fiyatlı üründen yararlanması için adet kısıtlaması uygulamasına veya bir ürünün yanında indirimli fiyattan sunulan ikinci ürün kampanyalarına engel olacaktır. Ayrıca “Ticari Reklam ve İlanlara İlişkin İlkeler ve Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik” ile eklenen 12/A maddesi uyarınca, indirimli satışlarda stok adedinin belirtilmesi bir zorunluluk olup, kanun maddesi dile getirilen yönetmelik maddesini ayrı tutmamıştır.

<p>İsmarlanmamış mal ve hizmetler MADDE 7- (1) İsmarlanmamış malların teslimi veya hizmetlerin sunulması durumunda müteşebbis, tüketiciye karşı herhangi bir hak ileri süremez. Bu hallerde tüketicinin sessiz kalması, sözleşmenin kurulmasına yönelik kabul beyanı olarak yorumlanamaz. Tüketicinin malı geri göndermek veya</p>	<p>İsmarlanmamış mal ve hizmetler MADDE 7- (1) İsmarlanmamış malların teslimi veya hizmetlerin sunulması durumunda müteşebbis, tüketiciye karşı herhangi bir hak ileri süremez. <u>Bu hallerde tüketicinin makul süre içerisinde itirazını müteşebbise bildirmesi gerekir. Müteşebbisin talebi halinde tüketici gönderim masrafları müteşebbise</u></p>
--	---

muhafaza etmek gibi bir yükümlülüğü yoktur.	tarafından karşılanmak kaydıyla ısmarlanmamış olan malı geri gönderir. ~~Bu hallerde tüketicinin sessiz kalması, sözleşmenin kurulmasına yönelik kabul beyanı olarak yorumlanamaz. Tüketicinin malı geri göndermek veya muhafaza etmek gibi bir yükümlülüğü yoktur.~~
---	--

Gerekçe: Satıcının hatalı gönderdiği malı masraflar kendisine ait olmak kaydı ile geri isteme hakkı bulunabilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu doğrultuda özellikle, yanlışlıkla teslimatların kapsam dışında bırakılması gerekmektedir. Zaman zaman nakliye şirketleri veya kargo şirketlerinin paketleri karıştırması sonucu teslimatlar yanlış kişilere yapılmaktadır (Örneğin, A müşterisinin siparişi B müşterisine, B müşterisinin siparişi de A müşterisine teslim edilebilmektedir ve bu durumun ispatı sonrasında müşterinin değiş tokuşa izin vermesi istenmektedir.) Karşı taraf adına bir mağduriyetin doğmaması için madde metninde istisnaların belirtilmesi önerilmektedir. Ayrıca, telekomünikasyon sektörü açısından ısmarlanmamış bir hizmetin sehven aboneye sunulmuş olması durumunda abone ilgili şirket ile iletişime geçmeksizin durumun sistemlerde kendiliğinden saptanması mümkün olmayacaktır. Bu sebeple tüketicinin itiraz etmesinin mümkün olacağı bir süre belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

<p>Ürün ve hatalı ürün</p> <p>MADDE 8- (1) Başka bir taşının veya taşınmazın parçasını da oluştursa her türlü taşınır ve enerji ürün olarak kabul edilir. Bütün hal ve şartlar dikkate alındığında kendisinden haklı olarak beklenen güvenliği sunmayan ürün hatalı sayılır. Bu değerlendirme yapılırken özellikle ürünün piyasaya arz şekli, makul kullanım biçimi ve piyasaya sürüldüğü an dikkate alınır.</p> <p>(2) İmalatçının sorumlu tutulabilmesi için zarar görenin üründeki hatayı, uğradığı zararı ve hata ile zarar arasındaki nedensellik bağıını ispat etmesi zorunludur. Somut olayın özelliklerine göre ürünün ortaya çıkan türden bir zararı doğurmaya elverişli olması halinde nedensellik bağının varlığı kabul edilir.</p>	<p>Ürün ve hatalı ürün</p> <p>MADDE 8- (1) Başka bir taşının veya taşınmazın parçasını da oluştursa her türlü taşınır ~~ve enerji ürün~~ olarak kabul edilir. ~~Bütün hal ve şartlar dikkate alındığında kendisinden haklı olarak beklenen güvenliği sunmayan~~ <u>Söz konusu ürüne ilişkin yasal düzenlemeler dikkate alındığında piyasaya sürülen ürünlerin sağlaması gereken ilgili Kurum ve Kuruluşlarca belirlenmiş olan güvenlik standartlarını sağlamaması halinde</u> ürün hatalı sayılır. Bu değerlendirme yapılırken özellikle ürünün piyasaya arz şekli, makul kullanım biçimi ve piyasaya sürüldüğü an dikkate alınır.</p> <p>(2) İmalatçının sorumlu tutulabilmesi için zarar görenin üründeki hatayı, uğradığı zararı ve hata ile zarar arasındaki nedensellik bağıını ispat etmesi zorunludur. Somut olayın özelliklerine göre ürünün ortaya çıkan türden bir zararı doğurmaya elverişli olması halinde nedensellik bağının varlığı kabul edilir. <u>Kullanıcı ve dış etken kaynaklı zararlarda nedensellik bağı kurulmaz.</u></p>
--	---

Gerekçe: Maddenin 1. Fıkrasında ürün ve hatalı ürün tanımı yapılmıştır. Ancak hatalı ürün kavramı açıklanırken kendinden beklenen güvenliği sunmayan şeklinde soyut bir ifade kullanılmıştır. Hatalı ürün ve güvenli ürün kavramlarının daha açık ve net belirlenmesi gerekmektedir. Nitekim hatalı ürün kavramı ayıplı ürün kavramı ile karıştırılacaktır. Bununla beraber, bütün hal ve şartlar kavramı geniş ve subjektiftir. Bu nedenle “söz konusu ürüne ilişkin yasal

düzenlemelerin dikkate alınması” objektiflik kazandıracaktır. Yine 1. Fıkra da yer alan “kendisinden haklı olarak beklenen güvenliği” ifadesi suiistimal edilebilecek bir ifade olup, “piyasaya sürülen ürünlerin sağlaması gereken ilgili Kurum ve Kuruluşlarca belirlenmiş olan güvenlik standartlarını sağlamaması” durumunda hatalı sayılması daha uygun olacaktır.

Ayrıca, madde metninde enerji, ürün olarak değerlendirilmiş ve ürün sorumluluğu kapsamında tüketiciye verilen zararlardan üretici sorumlu tutulmuştur. Elektrik piyasasının dikey bütünleşik yapıdan ayrılarak üretim ve dağıtım faaliyetlerinin kesin çizgilerle ayrıştırılması, enerji nakil hatlarında taşınan elektrik enerjisinin yol açtığı zararlardan üreticinin sorumlu tutulmasını imkansız hale getirmektedir. Elektrik enerjisinin ürün olup olmadığı konusunda hukuki açıdan birlik bulunmamaktadır. Bu doğrultuda enerjinin ürün kapsamından çıkarılması önerilmektedir. Ayrıca, her türlü enerjinin ürün olarak kabul edilmesi ifadesinden elektronik haberleşme hizmetlerinin ürün kapsamına girip girmediği anlaşılmamakta, ancak ses veya veri iletiminin elektronik haberleşme hizmeti olduğu, yani hizmet kapsamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Maddenin 2. Fıkrasında “ürünün ortaya çıkan türden bir zararı doğurmaya elverişli olması” oldukça genel bir değerlendirme olup, zararlar ilişkisi bulunmasa da zarar doğurmaya elverişli bulunan ürünler için nedensellik bağının varlığının kabul edilmesi uygun olmayacaktır. Nedensellik bağı, hukuki sonuç ile sonucu ortaya çıkaran olgular arasındaki bağı belirten bir terim olduğundan bu madde için ortaya çıkan zarar ile ürünün niteliği arasındaki bağlantı olarak tanımlanabilir. Üründe yer alan hatanın meydana getirdiği zarar o üründen kaynaklı olmalıdır. Yani, kullanıcı ya da başka dış etkenler kaynaklı ise nedensellik bağı bu açıdan var olmamalıdır.

<p>Sorumluluk MADDE 9- (1) Hatalı üretilen bir ürünün, bir kişinin ölümüne veya yaralanmasına veya bir malın zarar görmesine sebep olması halinde, bu ürünün üreticisi doğan zarardan kusuru aranmaksızın sorumlu tutulur. Mala gelen zararlarda, ancak hatalı ürün dışındaki bir malın zarar görmesi ve bu malın zarar görenin kişisel kullanımına veya tüketimine mahsus bir mal olması halinde bu Kanun uyarınca tazminat borcu doğar.</p> <p>(2) İmalatçının sorumlu tutulabilmesi için zarar görenin üründeki hatayı, uğradığı zararı ve hata ile zarar arasındaki nedensellik bağına ispat etmesi zorunludur. Somut olayın özelliklerine göre ürünün ortaya çıkan türden bir zararı doğurmaya elverişli olması halinde nedensellik bağının varlığı kabul edilir.</p>	<p>Sorumluluk MADDE 9- (1) Hatalı üretilen bir ürünün, bir <u>tüketicinin</u> ~~kişinin~~ ölümüne veya yaralanmasına veya bir malın zarar görmesine sebep olması halinde, bu ürünün üreticisi doğan zarardan kusuru ~~aranmaksızın~~ <u>oranında</u> sorumlu tutulur. <u>Açıkça üreticisi olduğunu belirtmeksizin mal üzerine markasını, unvanını veya herhangi bir ayırt edici işaretini koyan gerçek veya tüzel kişiler ise kusurları oranında sorumlu tutulur.</u> Mala gelen zararlarda, ancak hatalı ürün dışındaki bir malın zarar görmesi, <u>zararın en az [...] TL olması</u> ve bu malın zarar görenin kişisel kullanımına veya tüketimine mahsus bir mal olması halinde bu Kanun uyarınca, <u>kusur oranında oluşan zarar giderilir</u> ~~tazminat borcu doğar.~~</p> <p>(2) İmalatçının/<u>Üreticinin</u> sorumlu tutulabilmesi için zarar görenin üründeki hatayı, uğradığı zararı ve hata ile zarar arasındaki nedensellik bağına ispat etmesi <u>ve hatayı bu kanunda belirtilen süreler dahilinde ihbar etmesi</u> zorunludur. ~~Somut olayın özelliklerine göre ürünün ortaya çıkan türden bir zararı doğurmaya elverişli olması halinde nedensellik bağının varlığı kabul edilir.~~</p>
---	--

(3) Bu Kanunun uygulanmasında ticari veya mesleki faaliyetleri çerçevesinde hareket eden kişiler de zarar gören olarak kabul edilir.

~~(3) Bu Kanunun uygulanmasında ticari veya mesleki faaliyetleri çerçevesinde hareket eden kişiler de zarar gören olarak kabul edilir.~~

Gerekçe: Maddenin 1. Fıkrasında yer alan “kusuru aranmaksızın sorumlu tutulur” ifadesinin “kusuru oranında sorumlu tutulur” şeklinde düzenlenmesi önerilmektedir. Türk Borçlar Kanunu ve genel hukuk prensipleri gereği “kusur sorumluluğu” esastır. Kusursuz sorumluk hususu burada uygulanmamalıdır. Ürün tüketicinin tasarruf alanına girdikten sonra bu alanda yapılacak müdahaleler (örneğin, evdeki elektrik sisteminin elverişli olmaması, ürünün hatalı kullanımı gibi) üründen kaynaklı zararlara sebebiyet vermektedir. Peşin olarak kusursuz sorumluluğu kabul etmek hakkaniyete aykırı olacaktır. Bununla beraber tanımlara ilişkin görüşlerimizde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, sadece ürün üzerine ayırt edici işaret ya da markasını koymak suretiyle sorumlu tutulan şirketlerin ancak üreticinin belirli olmadığı hallerde sorumluluğunun doğması yerinde olacaktır.

Diğer taraftan Kanun uyarınca doğacak tazminat borcunda zarar için bir sınır konulması AB mevzuatıyla uyum çerçevesinde de uygun olacaktır. AB mevzuatında bu sınır 500 Euro olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, üreticinin "tazminat" borcu doğar ifadesi kullanılmıştır. Buradaki tazminatın türü belli değildir. Ancak, doğan zararın tazmini ile Madde 14’de belirtilen tazminatın kast edilip edilmediği açıklığa kavuşturulmalıdır. "Zararın giderilmesi" ifadesi yerine "tazminat borcu" doğacağı ifadesi ucu açık bir ifade olup, ceza anlamına gelebilecek şekilde kullanılabilecektir.

Tanımlarda imalatçı/üretici aynı anlamda kullanılmış olmasına rağmen birinci fıkrada üretici kavramı, ikinci fıkrada ise aynı anlama gelen imalatçı kavramının kullanılması kavram karmaşasına sebebiyet vermektedir. Burada kastedilen kavramlar farklı ise madde metninde net olarak anlaşılması için gerekli düzenlemenin yapılması uygun olacaktır. Aksi takdirde kanun içerisindeki tüm tanımların İmalatçı/Üretici olarak kullanılması önerilmektedir.

Maddenin 2. Fıkrasına yapılan ekleme söz konusu ürünlere ilişkin olarak tüketiciler için zaman aşımı süreleri belirtilmişse de herhangi bir ihbar süresi öngörülmemesi nedeniyle eklenmiştir. Ayrıca, “Somut olayın özelliklerine göre ürünün ortaya çıkan türden bir zararı doğurmaya elverişli olması halinde nedensellik bağının varlığı kabul edilir” cümlesi maddeden kaldırılması önerilmektedir, keza bu kavram çok geniştir.

Maddenin 3. Fıkrasında ticari veya mesleki faaliyetleri çerçevesinde hareket eden kişilerin de zarar gören olarak kabul edilmesi, tüketici olmayan mimarlık bürosu ve inşaat firması gibi ticari şahısların (normal şartlarda Borçlar hukuku kapsamında değerlendirilen taraflar) da bu kanuna dahil edilmesi ve olası uyuşmazlıklarda ek haklar kazanmalarına sebep olacaktır ki bu durum işleyişte karışıklıklara yol açabilecektir.

Sorumluluktan kurtulma
MADDE 10-

...

Sorumluluktan kurtulma
MADDE 10-...

	<p>e) Zararın kullanıcının veya onun sorumlu olduğu bir kişinin kusuru neticesinde <u>oluştüğunu</u>,</p> <p>f) Üretici olarak kendisinden beklenen tüm özen ve dikkati gösterdiği ve gerekli tedbirleri aldığı halde hatanın meydana geldiğini.</p> <p>(g) Tüketici, zararın artmasına sebebiyet vermiş ise tüketicinin kusur veya ihmali oranında üretici sorumluluktan kurtulur.</p> <p>...</p> <p>(3) Özel kanunla düzenlenmiş piyasalarda tüketiciler ürün tedarikini yetkili satıcı veya bayiden sağlamalıdır. Bunun dışında temin edilen ürünlerde ithalatçı veya üretici sorumluluğu aranmaz.</p>
--	---

Gerekçe: Yukarıda da belirtildiği üzere kusur varlığı araştırılmalı ve kullanıcı kusuru varsa üreticiye sorumluluk yüklenmemelidir. Diğer bir ifade ile sorumluluktan kurtulmanın kapsamına, tüketici zararın doğmasında etkili olmuş ise ürünün sebep olduğu zararlardan üreticinin sorumlu tutulamayacağı eklenmelidir. Yine üretici, tüm önlemleri almış ise de zarardan mesul olmamalıdır. Ayrıca, tüketici, zararın artmasına sebebiyet vermiş ise tüketicinin kusur veya ihmali oranında üreticinin sorumluluktan kurtulacağına dair hükmün eklenmesi önerilmektedir.

Diğer taraftan, madde kapsamında yer verilen “Ürün”, “Ara ürün”, “Nihai ürün” gibi kavramlara uygulamada karışıklıkların önlenmesi amacıyla, tanımlar maddesi içerisinde yer verilmesi önerilmektedir.

Yetkili satıcı ya da bayiden tedarik edilmeyen ürünler için üretici veya satıcının sorumluluğunu ortadan kaldıracak şekilde 3. Fıkranın eklenmesi önerilmektedir.

<p>Sorumluluğun azaltılması veya kaldırılması</p> <p>MADDE 11-(1) Zararın, üründeki bir hata ile bir üçüncü kişinin fiili veya ihmaliinden ileri gelmiş olması üreticinin sorumluluğunu etkilemez; üreticinin üçüncü kişiye rücu hakkı saklıdır.</p> <p>(2) Zararın, üründeki hata ile zarar görenin kusurundan ya da fiilinden zarar görenin sorumlu tutulduğu bir kişinin kusurundan ileri gelmiş olması halinde, üreticinin sorumluluğu, hal ve şartlara göre azaltılabileceği gibi tamamen de kaldırılabilir.</p>	<p>Sorumluluğun azaltılması veya kaldırılması</p> <p>MADDE 11-(1) Zararın, üründeki bir hatadan ~~ile bir üçüncü kişinin fiili veya ihmaliinden~~ ileri gelmiş olması üreticinin <u>kusuru oranında</u> sorumluluğunu etkilemez; üreticinin üçüncü kişiye rücu hakkı saklıdır.</p> <p>(2) Zararın, üründeki hata ile zarar görenin <u>ihmal</u>, kusurundan ya da fiilinden zarar görenin ~~üçüncü kişinin~~ sorumlu tutulduğu bir kişinin kusurundan ileri gelmiş olması halinde, üreticinin sorumluluğu, hal ve şartlara göre azaltılabileceği gibi tamamen de kaldırılabilir.</p>
---	--

Gerekçe: Ürün sorumluluğunda üretici, üçüncü kişinin kusur veya ihmali ile ortaya çıkan zararları tazmin etmekle zorunlu kılınmıştır. Zararın üçüncü kişinin kusuru veya ihmaliinden kaynaklanması halinde zararı ika edenin sorumlu tutulmasının hakkaniyet gereği olduğu, nitekim Türk Borçlar Kanunu’nun haksız fiili düzenleyen 49. Maddesi’nde kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar verenin bunu gidermekle yükümlü olduğu açıkça ifade edilmektedir. Üreticinin herhangi bir kusuru olmaksızın başkasının vermiş olduğu zararı gidermekle sorumlu tutulmasının hakkaniyete uygun olmadığı belirtilerek söz konusu hükmün madde metninden çıkarılması önerilmiştir.

Maddenin 2. Fıkrasında “ihmal” sözcüğü somut olaylarda zararın meydana gelmesinde genellikle tüketicilerin ihmali olması (uygun olmayan elektrik sisteminin kullanılması, kullanma kılavuzuna aykırı davranışlar gibi) nedeniyle eklenmiştir.

<p>Birden fazla sorumlunun var olması MADDE 12- ...</p> <p>(2) Üreticinin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, ürünü ticari veya mesleki faaliyeti çerçevesinde satmak, kiralamak veya diğer herhangi bir yöntemle dağıtımını yapmak amacıyla ithal eden kişi de üretici gibi sorumlu olur.</p> <p>(3) Ürünün gerçek üreticisinin belirlenemediği durumlarda, makul bir süre içinde üreticiyi ya da ürünü kendisine sağlayan kişinin kim olduğunu bildirmediği takdirde, ürün için tedarikte bulunan her sağlayıcı üretici gibi sorumlu tutulur. İthal edilen ürünlerde ithalatçının kimliğinin belirtilmediği durumlarda, ürünün tedarikçisi olan her sağlayıcı da üretici gibi sorumlu olur.</p>	<p>Birden fazla sorumlunun var olması MADDE 12- ...</p> <p>(2) Üreticinin <u>belirlenemediği durumda, üreticinin</u> sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, ürünü ticari veya mesleki faaliyeti çerçevesinde satmak, kiralamak veya diğer herhangi bir yöntemle dağıtımını yapmak amacıyla ithal eden <u>ithalatçı ve müteşebbis de ancak bir kusurlarının varlığı ispat edildiği ölçüde kişi de</u> üretici gibi sorumlu olur.</p> <p>(3) Ürünün ~~gerçek~~ üreticisinin belirlenemediği durumlarda, makul bir süre içinde üreticiyi ya da ürünü kendisine sağlayan kişinin kim olduğunu bildirmediği takdirde, ürün için tedarikte bulunan her sağlayıcı üretici gibi sorumlu tutulur. İthal edilen ürünlerde ithalatçının kimliğinin belirtilmediği durumlarda, ürünün tedarikçisi olan her sağlayıcı da üretici gibi sorumlu olur.</p>
--	---

Gerekçe: Madde kapsamında sağlayıcı ve ithalatçılara üretici yanında sorumluluk yüklenmekte olup, ürünü imal eden ya da üretenin asli sorumlu olduğu göz önünde bulundurularak, müteselsil sorumluluk yerine öncelikle asli sorumluya başvuru yükümlülüğü getirilmesi sorumluluk hukuku ile uyumlu olacaktır. Burada önemli olan bir başka nokta ise tüketicilerin asli sorumluyu tespit etme imkanlarının bulunup bulunmadığıdır. Tüketici ancak asli sorumlu açıkça ürün üzerinde belirtilmemiş ise ithalatçı ya da üreticiye gitme imkanı tüketicilere sağlanmalıdır. Aksi halde tüketiciler ürünü üreten/imal eden, ithal eden gibi kuruluşlar yerine doğrudan işletmecilere başvuracak ve işletmeciler esasında sunmadıkları bir ürün/hizmetten dolayı sorumlu tutulacaktır. Dolayısıyla maddenin 2. ve 3. Fıkralarıyla birlikte dikkate alındığında kanun koyucunun özellikle üreticinin belirlenemediği durumda ithalatçı ve satıcı gibi kişilere ulaşılmasını sağlamayı amaçladığı görülmektedir. Bu doğrultuda 2. Fıkra metnine ekleme yapılmıştır.

Maddenin yine 2. Fıkrasında, ithalatçıları kapsayacak şekilde tedarikçiler de üreticiler gibi ürün sorumluluğu kapsamına dahil edilmişlerdir. Bu durum neticesinde Taslakta temel olarak kavram kargaşası olduğu düşünülmektedir, keza tanımlar kısmında ithalatçı tanımı varken bu madde ile yeni bir tanım oluşturulduğu izlenimi doğmaktadır. Bu karmaşayı gidermek için üretici yanında ithalatçı ve müteşebbisin de sorumlu tutulacağına yer verilmelidir.

Maddenin 3. Fıkrasında belirtilen “sağlayıcı” ifadesi tanımlar bölümündeki sağlayıcı ifadesi ile çelişmektedir. Ayrıca gerçek veya görünür üretici gibi bir tanım olmadığı için karışıklığa meydan vermemek için madde metninden çıkarılması önerilmektedir.

<p>Sorumsuzluk anlaşmaları</p> <p>MADDE 13- (1) Ürün sorumluluğunda, üreticiyi sorumluluktan kurtaran ya da bu sorumluluğu azaltan anlaşmalar kesin olarak geçersizdir.</p>	<p>Sorumsuzluk anlaşmaları</p> <p>MADDE 13- (1) Ürün sorumluluğunda, üreticiyi sorumluluktan kurtaran ya da bu sorumluluğu azaltan anlaşmalar kesin olarak geçersizdir. <u>Bu Kanun'un 11. madde hükümleri saklıdır.</u></p>
---	--

Gerekçe: Madde 11’de sorumluluğun azaltılabileceği/kaldırılabilceği hallerin belirtilmiş olmasından hareketle Madde 13’de istisna tutulmaları önerilmektedir.

<p>Zamanaşımı</p> <p>MADDE 15- (1)</p> <p>Bu maddeden doğan talepler, zarar görenin zararı, ürünlerdeki hatayı ve imalatçının kim olduğunu öğrendiği veya makul olarak öğrenebileceğinin kendisinden beklendiği tarihten itibaren üç yıl içinde zamanaşımına uğrar ve her halükarda hatalı ürünün piyasaya sürüldüğü tarihten itibaren on yıl içinde düşer.</p>	<p>Zamanaşımı</p> <p>MADDE 15- (1) <u>Tüketici, hatanın oluşmasından itibaren otuz gün içerisinde ayıbı satıcıya bildirmekle yükümlüdür.</u></p> <p>(2) ~~Bu maddeden~~ <u>Ürün sorumluluğundan</u> doğan talepler, zarar görenin zararı, ürünlerdeki hatayı ve imalatçının kim olduğunu öğrendiği veya makul olarak öğrenebileceğinin kendisinden beklendiği tarihten itibaren ~~üç~~ <u>iki</u> yıl içinde zamanaşımına uğrar ve her halükarda hatalı ürünün piyasaya sürüldüğü tarihten itibaren on yıl içinde düşer.</p>
---	--

Gerekçe: Madde metnine yapılan ekleme söz konusu ürünlere ilişkin olarak tüketiciler için zaman aşımı süreleri belirtilmişse de herhangi bir ihbar süresi öngörülmemesi nedeniyle eklenmiştir.

Hatalı ürün ile ilgili tazminat yükümlülüğü konusunda Türk Borçlar Kanunu’nun haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Kıyasen zamanaşımı bakımından da benzer bir süre belirlenmesi yerinde olacağından üç yıllık sürenin haksız fiil zamanaşımı hükümleri ile uyumlu hale

getirilmek üzere iki yıl olarak değiştirilmesi önerilmektedir.

Ayıplı mal

MADDE 16- (1) Satıcı, malı satış sözleşmesine uygun olarak tüketiciye teslim etmekle yükümlüdür. Sözleşmeye konu malın, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması veya objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşımaması halinde sözleşmeye aykırı dolayısıyla ayıplı olduğu kabul edilir. Özellikle;

- a) Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda ya da reklam ve ilanlarında yer alan,
- b) Satıcı tarafından bildirilen veya teknik düzenlemesinde tespit edilen niteliğe aykırı olan,
- c) Muadili olan malların kullanım amacını taşımayan,
- ç) Tüketicinin makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mallar ayıplıdır.

(2) Malın montajının satıcı tarafından veya onun sorumluluğu altında gerçekleştirildiği durumlarda, malın gereği gibi monte edilmemesi sözleşmeye aykırı ifa olarak değerlendirilir. Malın montajının tüketici tarafından yapılmasının öngörüldüğü hallerde, montaj talimatındaki yanlışlık veya eksiklik nedeniyle montaj yanlış yapılmışsa, sözleşmeye aykırı ifa söz konusu olur.

(3) Satıcı, kendisinden kaynaklanmayan reklam yoluyla yapılan açıklamalardan haberdar olmadığını ve haberdar olmasının da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin satım sözleşmesinin akdi anında düzeltilmiş olduğunu veya satım sözleşmesi kurulma kararının bu açıklama ile nedensellik bağı içinde olmadığını ispatladığı takdirde açıklamanın içeriği ile bağlı olmaz.

(4) Teslim anından itibaren altı ay içinde ortaya çıkan ayıpların, teslim

Ayıplı mal

MADDE 16- (1) Satıcı, malı satış sözleşmesine uygun olarak tüketiciye teslim etmekle yükümlüdür. Sözleşmeye konu malın, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması veya objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşımaması halinde sözleşmeye aykırı dolayısıyla ayıplı olduğu kabul edilir. Özellikle;

- a) Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklere aykırı olan,
- ...
- c) ~~Muadili olan malların kullanım amacını taşımayan,~~
- ç) ~~Tüketicinin makul olarak beklediği~~ Tüketiciye ürün hakkında taahhüt edilen faydaları azaltan veya ortadan kaldıran, maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mallar ayıplıdır.
- d) Arızalı ürünler ayıplı mal kapsamında değildir.

(2) Malın montajının satıcı tarafından veya montaj yetkisi olması halinde onun sorumluluğu altında gerçekleştirildiği durumlarda, malın gereği gibi monte edilmemesi sözleşmeye aykırı ifa olarak değerlendirilir. Malın montajının tüketici tarafından yapılmasının öngörüldüğü hallerde, montaj talimatındaki yanlışlık veya eksiklik nedeniyle montaj yanlış yapılmışsa, sözleşmeye aykırı ifa söz konusu olur.

(3) Satıcı, bu maddenin 1 (a) ve (b) bentleri uyarınca; kendisinden kaynaklanmayan ~~reklam yoluyla yapılan~~ açıklamalardan haberdar ~~olmadığı~~ değilse ve haberdar olmasının da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin satım sözleşmesinin akdi anında düzeltilmiş olduğunu veya satım sözleşmesi kurulma kararının bu açıklama ile nedensellik bağı içinde olmadığını aksi iddia eden tarafça ispatlanmadığı ispatladığı takdirde belirtilen açıklamanın içeriği ile bağlı olmaz.

(4) Teslim anından itibaren ~~altı ay~~ otuz gün içinde ortaya çıkan ve tüketicinin

anında var olduğu kabul edilir. Bu durumda malın ayıplı olmadığına ispatı satıcıya aittir. Bu karine, malın veya ayıbın niteliği ile bağdaşmıyor ise uygulanmaz.

(5) Malın ayıplı olduğunun anlaşılması durumunda tüketici, ücretsiz onarım, malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi, ayıp oranında bedelden indirim veya sözleşmeden dönme haklarından birini satıcıya karşı kullanmakta serbesttir. Satıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür.

(6) Ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi hakları imalatçı veya ithalatçıya karşı da kullanılabilir. Bu fıkradaki hakların yerine getirilmesi konusunda satıcı, imalatçı ve ithalatçı müteselsilen sorumludur. İmalatçının veya ithalatçının, malın kendisi tarafından piyasaya sürülmesinden sonra ayıbın doğduğunu ispat edebildiği hallerde sorumluluğu söz konusu olmaz. Ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesinin satıcı için orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması halinde ise tüketici, sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedel indirimi haklarından birini kullanabilir. Orantısızlığın tayininde malın ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik haklara başvurma tüketicinin açısından sorun teşkil edip etmeyeceği gibi unsurlar dikkate alınır.

(7) Tüketicinin, ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi haklarından birini seçmesi durumunda bu talep, malın niteliği ve tüketicinin

kullanımından kaynaklanmayan gizli ayıpların, teslim anında var olduğu kabul edilir. Bu durumda malın ayıplı olmadığına olduğunun ispatı alıcıya satıcıya aittir. Bu karine, malın veya ayıbın niteliği ile bağdaşmıyor ise uygulanmaz. Bu hüküm arızalı ürünler için uygulanmaz.

(5) Tüketici, tespit ettiği ayıpları otuz gün içerisinde satıcıya bildirmekle yükümlüdür. Malın ayıplı olduğunun anlaşılması durumunda tüketici, ücretsiz onarım, malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi, ayıp oranında bedelden indirim veya sözleşmeden dönme haklarından birini satıcıya karşı kullanmakta serbesttir. Satıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür.

(6) Ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi hakları imalatçı veya ithalatçıya karşı da kullanılabilir. Bu fıkradaki hakların yerine getirilmesi konusunda satıcı, imalatçı ve ithalatçı müteselsilen sorumludur. İmalatçı ve ithalatçı ise satıcıya karşı müteselsilen sorumludur. İmalatçının veya ithalatçının, malın kendisi tarafından piyasaya sürülmesinden sonra ayıbın doğduğunu ispat edebildiği hallerde sorumluluğu söz konusu olmaz. Ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesinin satıcı için orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması halinde ise tüketici, sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedel indirimi haklarından birini kullanabilir. Orantısızlığın tayininde malın ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik haklara başvurma tüketicinin açısından sorun teşkil edip etmeyeceği gibi unsurlar dikkate alınır. Ancak ücretsiz onarım veya sözleşmeden dönme haklarının kullanılması satıcıya makul olmayan bir yük getiremeyeceği gibi, orantısız veya imkansız olamaz. Bu taleplerin makul olup olmadığı ve orantısızlık veya imkansızlığın tayininde malın ayıpsız olması halinde sahip olacağı değer ve ayıbın önem derecesi dikkate alınır. Tüketicinin bedel iadesi ve misli ile değişim talepleri uygun görülmezse malın ücretsiz tamiri ve bedel indirimi hakkını birlikte kullanılabilir. Malın otuz gün içinde tamir edilemeyeceğinin anlaşıldığı durumlarda tüketicinin fatura bedelinin iadesini isteme veya misli ile değişimi isteme hakkı saklıdır.

(7) Tüketicinin, ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi haklarından birini seçmesi durumunda bu talep, malın niteliği ve tüketicinin bu

bu malı kullanma amacı dikkate alındığında, makul sayılabilecek bir süre içinde ve tüketici için ciddi sorunlar doğurmayacak şekilde gerçekleştirilmelidir. Her halükarda bu süre, talebin satıcıya, imalatçıya veya ithalatçıya yöneltmesinden itibaren otuz günü geçemez. Ancak, bu Kanunun 32 nci maddesi uyarınca çıkarılan yönetmelik eki listede yer alan mallara ilişkin ücretsiz onarım süresi, yönetmelikte belirlenen azami tamir süresini aşamaz. Aksi takdirde tüketici diğer seçimlik haklarını kullanmakta serbesttir.

(8) Tüketicinin sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim hakkını seçtiği durumlarda, ödemiş olduğu bedelin tümü veya bedelden yapılan indirim tutarı derhal tüketiciye iade edilir.

(9) Seçimlik hakların kullanılması nedeniyle ortaya çıkan tüm masraflar, tüketicinin seçtiği hakkı yerine getiren tarafça karşılanır. Tüketici bu seçimlik haklarından biri ile birlikte Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tazminat da talep edebilir.

(10) Kanunlarda veya taraflar arasındaki sözleşmede daha uzun süreli bir sorumluluk öngörülme hallerde, ayıplı maldan sorumluluk, ayıp daha sonra ortaya çıkmış olsa bile, malın tüketiciye teslim tarihinden itibaren iki yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Bu süre konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallarda beş yıldır ve taşınmazın teslim anında işlemeye başlar. Ancak satıcı, imalatçı veya ithalatçı, ayıplı tüketiciye hile ile gizlemişse zamanaşımı süresinden faydalanamaz.

(11) 29/06/2001 tarih ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunun 5 inci maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla satışa sunulacak ayıplı mal üzerine ya da ambalajına, imalatçı veya ithalatçı veya satıcı tarafından tüketicinin kolaylıkla okuyabileceği şekilde malın ayıbına ilişkin açıklayıcı bilgiyi içeren bir etiket

malı kullanma amacı dikkate alındığında, makul sayılabilecek bir süre içinde ve tüketici için ciddi sorunlar doğurmayacak şekilde gerçekleştirilmelidir. Her halükarda bu süre, talebin satıcıya, imalatçıya veya ithalatçıya yöneltmesinden itibaren otuz iş gününü geçemez. Ancak, bu Kanunun 32 nci maddesi uyarınca çıkarılan yönetmelik eki listede yer alan mallara ilişkin ücretsiz onarım süresi, yönetmelikte belirlenen azami tamir süresini aşamaz. Aksi takdirde tüketici diğer seçimlik haklarını kullanmakta serbesttir. Aksi takdirde gecikme süresi nedeniyle oluşan zararının tazminini de Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca talep edebilecektir.

(8) Tüketicinin sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim hakkını seçtiği durumlarda, ödemiş olduğu bedelin tümü veya bedelden yapılan indirim tutarı ödeme sırasında tüketici tarafından seçilen yöntem ile makul süre içinde derhal tüketiciye iade edilir.

(9) Seçimlik hakların kullanılması nedeniyle ortaya çıkan tüm masraflar, tüketicinin seçtiği hakkı yerine getiren tarafça karşılanır. Tüketici bu seçimlik haklarından biri ile birlikte Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tazminat da talep edebilir. Tüketiciye faiz ödenmesine (faiz talep edilmesi durumunda) uygun bir oranda kullanım bedelinin üreticiye iadesine karar verilebilir.

10) Tüketici, malın teslimi tarihinden itibaren otuz gün içerisinde ayıplı sağlayıcıya bildirmekle yükümlüdür. Kanunlarda veya taraflar arasındaki sözleşmede daha uzun süreli bir sorumluluk öngörülme hallerde, ayıplı maldan sorumluluk, ayıp daha sonra ortaya çıkmış olsa bile, malın tüketiciye teslim tarihinden itibaren iki yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Bu süre konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallarda beş yıldır ve taşınmazın teslim anında işlemeye başlar. Ancak satıcı, imalatçı veya ithalatçı, ayıplı tüketiciye hile ile gizlemişse zamanaşımı süresinden faydalanamaz.

(11) 29/06/2001 tarih ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunun 5 inci maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla satışa sunulacak ayıplı mal üzerine ya da ambalajına, imalatçı veya ithalatçı veya satıcı tarafından tüketicinin kolaylıkla okuyabileceği şekilde malın ayıbına ilişkin açıklayıcı bilgiyi içeren bir etiket konulması zorunludur.

konulması zorunludur. Malın ayıbına ilişkin açıklayıcı bilgi, tüketiciye verilen fatura, fiş veya satış belgesi üzerinde açıkça gösterilir. Tüketicinin, sözleşmenin akdi anında malın kendisine bildirilen ayıbından haberdar olduğu veya haberdar olmamasının mümkün olmadığı hallerde, sözleşmeye aykırılık söz konusu olmaz. Tüketicinin kendisine bildirilenin dışındaki ayıplara karşı bu maddede belirtilen hakları saklıdır. Bu hallere ilişkin ispat yükü satıcıya aittir.

Malın ayıbına ilişkin açıklayıcı bilgi, tüketiciye verilen fatura, fiş veya satış belgesi üzerinde açıkça gösterilir. Etiketten bir örneğin verildiği hallerde satış belgelerinde açıklayıcı bilgi olma şartı aranmaz. Tüketicinin, sözleşmenin akdi anında malın kendisine bildirilen ayıbından haberdar olduğu veya haberdar olmamasının mümkün olmadığı hallerde, sözleşmeye aykırılık söz konusu olmaz. Tüketicinin kendisine bildirilenin dışındaki ayıplara karşı bu maddede belirtilen hakları saklıdır. Bu hallere ilişkin ispat yükü satıcıya aittir. Teşhir ürünleri bu fıkranın kapsamı dışındadır.

Gerekçe: Taslakta ve özellikle Madde 16 genelinde soyut, muğlak ve yoruma açık tabirlerin kullanıldığı düşünülmektedir. Kanun yapılırken asıl amacın uyuşmazlıkların en aza indirilmesi ve bir uyuşmazlık çıktığında hakkaniyetli olarak uyuşmazlığın giderilmesi olduğu düşünüldüğünde; Taslak genelinde var olan soyut, muğlak ve yoruma açık ifadelerin somutlaştırılması ilerde doğacak olan satıcı ile tüketici arasındaki uyuşmazlıkları ve mahkemelere taşınacak iş yükünü azaltacaktır. “Objektif olarak sahip olması gereken özellikler”, “makul olarak beklediği fayda”, “muadili olan malların kullanım amacına uygun olmayan” şeklinde yapılan düzenlemeler muğlak olup, kanunda yer alması tüketici ile satıcı, sağlayıcı, imalatçı, ithalatçı vb. arasındaki ihtilafların artmasına sebep olabilecektir.

Maddenin 1. Fıkrasının (a) bendine daha anlaşılır olması için ekleme önerisi getirilmiştir.

Maddenin 1. Fıkrasının (c) bendinde bir malın muadilinde yer alan ancak kendisinde yer almayan bir özellik nedeniyle muadilinin kullanım amacını taşımadığı sonucuna varıldığı durumda ayıplı sayılmaması gerektiği düşünülmektedir. “Muadil ürün” muğlak ve çok farklı yorumlara yol açabilecek niteliktedir. Kaldı ki uygulamada bu madde olmadığında dahi tüketicinin özellikle yüksek bedel ödenen kalite standardını ucuz ürünlerden de beklediği ve bu hakkaniyetsiz beklentinin sorunlara yol açtığı da gözlemlenmektedir. Bu nedenlerle madde metninde yer alan (c) bendinin çıkarılması önerilmektedir.

Maddenin 1. Fıkrasının (ç) bendinde yer alan “Tüketicinin makul olarak beklediği faydalar” ifadesi sübjektif bir kavramdır. Kanunda yer alması imalatçı, satıcı, sağlayıcı, imalatçı, ithalatçı ve tüketici arasındaki anlaşmazlıkları artıracaktır. Dolayısıyla, ilgili bölümün çıkartılarak “Tüketicie ürün hakkında taahhüt edilen” ibaresinin eklenmesi önerilmektedir.

Madde metnine (d) bendinin eklenmesi önerisi getirilmiştir, keza tamir edilebilir arızalar ileride büyük anlaşmazlıklar doğuracaktır. Zira, 4077 sayılı Kanun’da açıkça arızalı ürünün ayıplı olmadığı belirtilmemiş olması nedeniyle tüketicilerle, üretici ve satıcıların yaşadığı görüş ve yorum farklılığı, yeni düzenleme önerisinde de devam etmektedir. Genel olarak Tüketici Hakem Heyetleri “Tüketicinin makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mallar ayıplıdır.” fıkrasını gerekçe göstererek, ilk 30 günde arızalı ürünler için “ayıplı mal” olarak karar vermektedir. Bu doğrultuda, Maddenin 4. Fıkrasına öneri getirilmiştir.

Maddenin 2. Fıkrasında yer alan “Malın montajının satıcı tarafından veya onun sorumluluğu altında gerçekleştirildiği durumlarda” sorumlu olacağına dair düzenleme karışıklıklara neden olabilecektir. Öncelikle belirtmek gerekir ki malın montajı yetkili servisler tarafından yapılmaktadır. Satıcıların yetkili servis olmadığı durumların ayrı tutulması gerekmektedir. Bir hizmet amacı ile montaj için servis yönlendirmesi yapan firmalar “onun sorumluluğu altında yapıldığı” durum olarak değerlendirilip sorumlu tutulabilecektir. Madde metninin montaj yetkisi olan kişiler için düzenlenmesi en uygun yöntem olacaktır.

Maddenin 3. Fıkrasının sadece reklamlar ile yapılan açıklamaları değil 1. paragraf (a) ve (b) bentlerinde geçen satıcının tüm beyan ve açıklamalarını içermesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, ispat külfeti Medeni Kanun genel hükümlerde olduğu üzere iddia edene ait olmalıdır. Aksi takdirde Taslakta, olmayan bir durumun ispatı satıcıdan beklenmektedir ki bu durumun adil olmayacağı açıktır.

Maddenin 4. Fıkrasında zaman içerisinde ortaya çıkan ayıplarla ilgili tespitlerde tüketici kusurları yani kullanımdan kaynaklanan kusurlar göz ardı edilmektedir. Bu belirsizliğin ortadan kaldırılması için “tüketicinin kusurundan kaynaklanmayan gizli ayıp” ibaresinin eklenmesi maddeye açıklık getirecektir. Aksi takdirde, bu durum uygulamada sorunlara yol açacak ve kötü niyetli tüketicilerin istifadesine açık olarak ürün bedellerine eklenecek maliyetlerden biri olacaktır. Bununla beraber ispat yükünün satıcıda olması da ağırlaştırılmış bir yükümlülüktür ki uygulamada zorluklar yaşanma ihtimali yüksektir. Burada sayılan gerekçeler doğrultusunda, teslim anından itibaren belirlenen altı aylık süre oldukça uzun bir zaman olup, bu süre içerisindeki ayıpların teslimde var olduğu görüşü hakkaniyete ve ölçülülük ilkesine aykırıdır. Bu sürenin yine otuz gün ile sınırlandırılması önerilmektedir. Örneğin, otomobil ya da akıllı telefon gibi satın alındıktan sonra dış etkenlere bağlı olarak zaman içerisinde arızalanabilecek bir üründe altı ay çok uzun bir süre olup; bu süre kullanıcı kaynaklı arızaların iade taleplerini arttıracaktır. Ayrıca bu süre içerisindeki ayıpların teslimde var olduğu görüşünün yerinde olmadığı düşünülmektedir.

Maddenin 5. Fıkrasına “Tüketici, tespit ettiği ayıpları otuz gün içerisinde satıcıya bildirmekle yükümlüdür.” ifadesinin eklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Maddenin 6. Fıkrasında “İmalatçının veya ithalatçının, malın kendisi tarafından piyasaya sürülmesinden sonra ayıbın doğduğunu ispat edebildiği hallerde sorumluluğu söz konusu olmaz.” ifadesi satıcı ile imalatçı arasında rücu aşamasında önemli sorunlara neden olacaktır. Bu nedenle bu cümlelerin çıkartılması önerilmektedir. Bununla beraber, sadece aracılık eden satıcı yönünden aksi ispatlanmadıkça ayıbın ürünün imalatçısı/ithalatçısından kaynaklı olduğunun belirtilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca, madde metninde yer alan “orantısız güçlükler” ifadesi yeni kavram bir kavram olarak eklenmiştir, ancak söz konusu kavramın soyut olması nedeniyle uygulamada sorun yaratacağı düşünülmektedir. Orantısızlığın hangi kriterlere göre belirleneceği belli olmadığı için daha net bir tanım kullanılmalıdır. Bununla beraber, madde metni oranlı olma ilkesine uygun değildir. Orantısızlığın tayininde tüketici açısından sorun teşkil edip etmeyeceği unsurunun çıkartılması gerektiği düşünülmektedir.

Maddenin 7. Fıkrasında tüketicinin özellikle ücretsiz onarım seçeneğini tercih etmesi durumunda otomobil gibi bir sanayi ürününün onarımı zaman alabileceği gibi, tatil günlerinin araya girdiği dönemler de dikkate alındığında onarım süresi otuz günün üzerine çıkabilecektir. Bu nedenle bu süre mevcut halindeki paralel olarak 30 iş günü olarak belirlenmelidir. Aynı fıkra da "aksi takdirde tüketici diğer seçimlik haklarını kullanmakta serbesttir." ibaresinin çıkarılması gerektiği düşünülmektedir çünkü talebin zamanında yerine getirilmemesine ilişkin olarak tüketiciye diğer seçimlik haklarını kullanma serbestisinin tanınmasının adil olmayacağı ve orantılılık ilkesini karşılamayacağı düşünülmektedir. Bunun yerine söz konusu gecikme nedeniyle tüketici uğradığı zararının tazminini genel hükümler uyarınca talep edebilmelidir.

Madde 8. Fıkrasında şirketlerin iade süreçleri, iade yapılmadan önce iade tutarı ve gerekli diğer kontrollerin yapılması gerektiği ve iadenin faturalarından mahsuplaşarak yapılabildiği göz önüne alındığında bu maddede yer alan “derhal ” ifadesinin “makul süre içinde” ifadesi ile değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca örneğin tüketici ödemeyi kredi kartı ile taksitle yapmış ise iade de aynı şekilde yapılmalıdır. Satıcıların kredi kartları ile satışlarda

bankalara komisyon ödemeleri de dikkate alınmalıdır.

Maddenin 9. Fıkrasında tüketicinin bir malı uzun bir müddet kullandıktan sonra seçimlik haklarından sözleşmeden dönme (bedel iadesi) hakkına kavuşması halinde tüketicinin bu maldan faydalanmış olduğu göz önüne alınarak, iade alacağı bedele faiz işletilmesi taraflar arasındaki yararlar dengesini üretici veya satıcı aleyhine bozacağından bu dengeyi sağlamak için “bir kullanım bedeli”nin tüketici tarafından ödetilmesinin sağlanması hakkaniyete uygun olacaktır.

Maddenin 11. Fıkrasında ayıba ilişkin bilginin fatura fiş veya satış belgesi üzerinde açıkça belirtilmesi gerektiği yazılıdır. Uygulamada fiş, fatura üzerinde belirtildiği şekilde açıklama yapılması fiziki nedenlerle (fişin boyutu, kasadan çıkarken ek bilgi yazılamaması vb.) mümkün olmadığı için madde metnine ”Etiketten bir örneğin verildiği hallerde satış belgelerinde açıklayıcı bilgi olma şartı aranmaz.” cümlesini eklemenin gerekli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, aynı Fıkra kapsamında teşhir ürünlerinin ayrı tutulması önerilmektedir. Nitekim gününüzde hiçbir ayıbı olmamasına rağmen teşhirde olduğu için daha uygun fiyata satılan ürünler de bu kapsam içinde tutulmamalıdır.

Ayıplı hizmet

MADDE 17-(1) Sağlayıcı hizmeti sözleşmeye uygun olarak ifa etmekle yükümlüdür. İfa edilen hizmetin taraflarca kararlaştırılmış olan ve objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşıyamaması halinde sözleşmeye aykırı dolayısıyla ayıplı olduğu kabul edilir. Hizmet sağlayıcısı tarafından bildirilen veya reklam ve ilanlarında yer alan özellikleri taşımayan veya yararlanma amacı bakımından değerini veya tüketicinin ondan makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren hizmetler ayıplıdır.

(2) Sağlayıcı, kendisinden kaynaklanmayan reklam yoluyla yapılan açıklamalardan haberdar olmadığını ve haberdar olmasının da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin hizmet sözleşmesinin akdi anında düzeltilmiş olduğunu veya hizmet sözleşmesi kurulması kararının bu açıklama ile nedensellik bağı içinde olmadığını ispatladığı takdirde açıklamanın içeriği ile bağlı olmaz.

(3) Hizmetin ayıplı ifa edildiği durumlarda tüketici, hizmetin yeniden görülmesi, hizmet sonucu ortaya çıkan eserin ücretsiz onarımı, ayıp oranında bedelden indirim veya sözleşmeden dönme haklarından birini sağlayıcıya karşı kullanmakta serbesttir. Sağlayıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür. Seçimlik hakların kullanılması nedeniyle ortaya çıkan tüm masraflar sağlayıcı tarafından karşılanır. Tüketici, bu seçimlik haklarından biri ile birlikte Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tazminat da talep edebilir.

(4) Ücretsiz onarım veya hizmetin yeniden görülmesinin sağlayıcı için

Ayıplı hizmet

MADDE 17- (1) Sağlayıcı hizmeti sözleşmeye uygun olarak ifa etmekle yükümlüdür. İfa edilen hizmetin taraflarca kararlaştırılmış olan ~~ve objektif olarak sahip olması gereken~~ özellikleri taşıyamaması halinde sözleşmeye aykırı dolayısıyla ayıplı olduğu kabul edilir. Hizmet sağlayıcısı tarafından bildirilen veya reklam ve ilanlarında yer alan özellikleri taşımayan veya yararlanma amacı bakımından ~~değerini veya tüketicinin ondan makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran~~ maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren hizmetler ayıplıdır.

(2) Sağlayıcı, kendisinden kaynaklanmayan reklam, ilan vb. kanallar yoluyla yapılan açıklamalardan haberdar ~~olmadığını~~ değilse ve haberdar olmasının da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin hizmet sözleşmesinin akdi anında düzeltilmiş olduğunu veya hizmet sözleşmesi kurulması kararının bu açıklama ile nedensellik bağı içinde olmadığını aksi iddiayı ileri süren tarafça ispatlanmadığı ispatladığı takdirde açıklamanın içeriği ile bağlı olmaz.

(3) Tüketici, hizmetin ifa edildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde bu ayıplı sağlayıcıya bildirmekle yükümlüdür. Hizmetin ayıplı ifa edildiği durumlarda tüketici, hizmetin yeniden görülmesi, hizmet sonucu ortaya çıkan eserin ücretsiz onarımı, ayıp oranında bedelden indirim veya sözleşmeden dönme haklarından birini sağlayıcıya karşı kullanmakta serbesttir. Sağlayıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür. Seçimlik hakların kullanılması nedeniyle ortaya çıkan tüm masraflar sağlayıcı tarafından karşılanır. Tüketici, bu seçimlik haklarından biri ile birlikte Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tazminat da talep edebilir. Sağlayıcı sözleşme konusu hizmetin ve/veya malın sunulmasından kaynaklanan vergi ve/veya vergi benzeri mali yükümlülükler ile hizmet esasına dayalı olarak; bu süre içinde tüketicinin hizmetten faydalanması karşılığında seçim hakkı kullanılana kadar geçecek süre içinde tahakkuk edecek ücretleri tüketiciden talep edebilir.

(4) Ücretsiz onarım veya hizmetin yeniden görülmesinin ~~ile sözleşmeden~~

orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması halinde tüketici bu hakları kullanamaz. Orantısızlığın tayininde hizmetin ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik haklara başvurma'nın tüketici açısından sorun teşkil edip etmeyeceği gibi unsurlar dikkate alınır.

(5) Tüketicinin sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim hakkını seçtiği durumlarda, ödemiş olduğu bedelin tümü veya bedelden indirim yapılan tutar derhal tüketiciye iade edilir. Ücretsiz onarım veya hizmetin yeniden görülmesinin seçildiği hallerde, hizmetin niteliği ve tüketicinin bu hizmetten yararlanma amacı dikkate alındığında, makul sayılabilecek bir süre içinde ve tüketici için ciddi sorunlar doğurmayacak şekilde bu talep sağlayıcı tarafından yerine getirilir. Her halükarda bu süre talebin sağlayıcıya yöneltilmesinden itibaren otuz günü geçemez. Aksi takdirde tüketici diğer seçimlik haklarını kullanmakta serbesttir.

(6) Kanunlarda veya taraflar arasındaki sözleşmede daha uzun süreli bir sorumluluk öngörülme-yen hallerde, ayıplı hizmetten sorumluluk, ayıp daha sonra ortaya çıkmış olsa bile, hizmetin ifası tarihinden itibaren iki yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Ancak sağlayıcı ayıbı tüketiciden hile ile gizlemişse zamanaşımı süresinden faydalanamaz.

dönmenin sağlayıcı için orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması halinde tüketici bu hakları kullanamaz. Orantısızlığın tayininde hizmetin ayıpsız değeri, ayıbın ~~önemi~~ niteliği, gereği, müteşebbise makul olmayan seviyede bir maliyet yüküyor olması ve diğer seçimlik haklara başvurma'nın tüketici açısından sorun teşkil edip etmeyeceği gibi unsurlar dikkate alınır

(5) Tüketicinin sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim hakkını seçtiği durumlarda, ödemiş olduğu bedelin tümü veya bedelden indirim yapılan ~~derhal~~ tutar ödeme sırasında tüketici tarafından seçilen yöntem ile makul süre içinde tüketiciye iade edilir. Ücretsiz onarım veya hizmetin yeniden görülmesinin seçildiği hallerde, hizmetin niteliği ve tüketicinin bu hizmetten yararlanma amacı dikkate alındığında, makul sayılabilecek bir süre içinde ve tüketici için ciddi sorunlar doğurmayacak şekilde bu talep sağlayıcı tarafından yerine getirilir. Her halükarda bu süre talebin sağlayıcıya yöneltilmesinden itibaren otuz günü geçemez. Aksi takdirde tüketici gecikme nedeniyle oluşan zararının tazminini Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca talep edebilir.

(6) Kanunlarda veya taraflar arasındaki sözleşmede daha uzun süreli bir sorumluluk öngörülme-yen hallerde, ayıplı hizmetten sorumluluk, ayıp daha sonra ortaya çıkmış olsa bile, hizmetin ifası tarihinden itibaren iki yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Ancak sağlayıcı ayıbı tüketiciden hile ile gizlemişse zamanaşımı süresinden faydalanamaz. Tüketicinin ayıbın hile ile gizlendiğini iddia etmesi halinde, ispat yükümlülüğü tüketiciye aittir.

Gerekçe: Maddenin 1. Fıkrasında yer alan ifadeler objektiflikten uzaktır. Sağlayıcı ile tüketici arasında hizmetin taşınması gereken şartlara ilişkin bir ihtilaf yaşandığı takdirde “yararlanma amacı”nın nasıl belirleneceği, tüketicinin ilk amacı ile beyan ettiği amacı arasında bir değişiklik olup olmadığının nasıl tespit edileceği “tüketicinin beklediği faydalar”ın neler olduğu gibi hususlar belirsizdir. Bu bakımdan bahsi geçen ifade yerine objektif niteliklere işaret eden mevcut,

Maddenin 2. Fıkrasında söz konusu açıklamaların sadece reklamlardan ibaret olmadığı bunun içerisinde ilan vb. açıklamaların da yer aldığının vurgulanmasının maddenin amacını daha net karşılayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, ispat külfeti Medeni Kanun genel hükümlerde olduğu üzere iddia edene ait olmalıdır. Aksi takdirde taslak metinde, olmayan bir şeyin ispatını satıcıdan beklenmektedir ki bu durumun adil olmayacağı açıktır.

Maddenin 3. Fıkrasına yapılan ekleme söz konusu ürünlere ilişkin olarak tüketiciler için zaman aşımı süreleri belirtilmişse de herhangi bir ihbar süresi öngörülmemesi nedeniyle eklenmiştir.

Maddenin 3. Fıkrasında tüketicinin seçimlik hakkını kullanana kadar yapmış olduğu kullanımların ücretlendirileceğine dair ekleme yapılması gerekmektedir.

Maddenin 4. Fıkrasına ilişkin olarak, eğer eser sözleşmesi de işbu Kanun kapsamında değerlendirilecek ise (esasen değerlendirilmemesi gerekir ve buna ilişkin açıklamalarımız ve gerekçelerimiz yukarıda sıralanmıştır) sunulan hizmette her zaman esaslı olmayan, tamamlayıcı ve basit müdahalelerle sorun giderilebilecekken, sözleşmeden dönme yoluna gidilmesi hakkaniyete uygun olmayacaktır. Ayrıca Fıkra da yer alan “tüketici açısından sorun teşkil edip etmeyeceği” ibaresinin muğlak bir ifade olması nedeniyle çıkarılarak yerine müteşebbise yükleyeceği makul olmayan maliyet ibaresi getirilmesi yerinde olacaktır. Çünkü orantısızlığın tespitinde bu hususun yer alması önemlidir. Arabanın bagajındaki ufak bir çizik nedeniyle aracın yenisiyle değişiminin satıcıya yükleyeceği maliyet bu hususu en iyi açıklayabilecek misaldir.

Maddenin 5. Fıkrasında şirketlerin iade süreçleri, iade yapılmadan önce iade tutarı ve gerekli diğer kontrollerin yapılması gerektiği ve iadenin faturalarından mahsuplaşarak yapılabildiği göz önüne alındığında bu maddede yer alan “derhal ” ifadesinin “makul süre içinde” ifadesi ile değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca örneğin tüketici ödemeyi kredi kartı ile taksitle yapmış ise iade de aynı şekilde yapılmalıdır. Satıcıların kredi kartları ile satışlarda bankalara komisyon ödemeleri de dikkate alınmalıdır.

Maddenin 6. Fıkrasında tüketicinin ayıbbın hile ile gizlendiğini iddia etmesi durumunda ispat yükümlülüğünün kendisine ait olması gerektiğine dair bir ekleme yapılması önerilmektedir.

Taksitle satış sözleşmeleri MADDE 18- ...	Taksitle satış sözleşmeleri MADDE 18- ...
(3) Tüketici, sözleşmenin bir nüshasının kendisine teslim edildiği tarihten itibaren yedi gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart	~~(3) Tüketici, sözleşmenin bir nüshasının kendisine teslim edildiği tarihten itibaren yedi gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart~~

<p>ödemeksizin taksitle satış sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde müteşebbise yöneltilmiş olması yeterlidir. Cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat yükü müteşebbise aittir. Tüketici, malın mutata kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir.</p> <p>(4) Ödemelerin kambiyo taahhüdünde bulunmak suretiyle yapılması ve teminat altına alınması yasaktır. Bu yasağa rağmen tüketiciden kambiyo senedi alınacak olursa, tüketici her zaman bu kambiyo senedini müteşebbisten geri isteme hakkına sahiptir. Ayrıca, müteşebbis kambiyo senedinin devri sebebiyle tüketicinin uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlüdür.</p> <p>(5) Taksitle satış sözleşmelerinde tüketicinin taksitleri ödemede temerrüde düşmesi durumunda, müteşebbis kalan borcun tümünün ifasını talep etme hakkını saklı tutmuşsa, bu hak ancak müteşebbisin bütün edimlerini ifa etmiş olması, tüketicinin de kalan borcun en az onda birini oluşturan ve birbirini izleyen en az iki taksidi veya en az dörtte birini oluşturan bir taksidi ya da en son taksidi ödemede temerrüde düşmesi halinde kullanılabilir. Müteşebbisin bu hakkı kullanabilmesi için tüketiciye en az otuz gün süre vererek muacceliyet uyarısında bulunması zorunludur. Muaccel kılınan taksitlerin hesaplanmasında faiz, komisyon ve benzeri masraflar dikkate alınmaz.</p>	<p>~~ödemeksizin taksitle satış sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde müteşebbise yöneltilmiş olması yeterlidir. Cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat yükü müteşebbise aittir. Tüketici, malın mutata kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir.~~</p> <p>~~(4) Ödemelerin kambiyo taahhüdünde bulunmak suretiyle yapılması ve teminat altına alınması yasaktır. Bu yasağa rağmen tüketiciden kambiyo senedi alınacak olursa, tüketici her zaman bu kambiyo senedini müteşebbisten geri isteme hakkına sahiptir. Ayrıca, müteşebbis kambiyo senedinin devri sebebiyle tüketicinin uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlüdür.~~</p> <p>~~(5) Taksitle satış sözleşmelerinde tüketicinin taksitleri ödemede temerrüde düşmesi durumunda, müteşebbis kalan borcun tümünün ifasını talep etme hakkını saklı tutmuşsa, bu hak ancak müteşebbisin bütün edimlerini ifa etmiş olması, tüketicinin de kalan borcun en az onda birini oluşturan ve birbirini izleyen en az iki taksidi veya en az dörtte birini yüzde onunu oluşturan bir taksidi ya da en son taksidi ödemede temerrüde düşmesi halinde kullanılabilir. Müteşebbisin bu hakkı kullanabilmesi için tüketiciye en az otuz gün süre vererek muacceliyet uyarısında bulunması zorunludur. Muaccel kılınan taksitlerin hesaplanmasında faiz, komisyon ve benzeri masraflar dikkate alınmaz.~~</p>
--	---

Gerekeçe: 3. Fıkra taksitli satış kurgularının amacı peşin fiyat karşılığı mal veya hizmetlerden yararlanamayan tüketicilere parçalar halinde ödeme yapma avantajı sağlanması için müteşebbisler tarafından ürün ya da hizmetin tüm bedelinin tahsil edilememesi riski üstlenilerek hizmetlerden yararlanma imkanı sağlanmasıdır. Müteşebbislerin bu imkanı sağlamasının bir başka gerekçesi ise sürekli bir hizmet ilişkisi kurulmasıdır. Tarafların karşılıklı olarak fayda elde ettiği söz konusu kurguya, Taslak ile getirilen düzenlemelerin tatbik edilmesi halinde taraflar arasındaki denge tüketici lehine hakkaniyet ile bağdaşmayacak şekilde bozulmaktadır. Düzenleme ile müteşebbislere getirilen ağır yükümlülükler bu türden hizmetlerin yürütülemez hale getirilmesine yol açacaktır.

Elektronik haberleşme sektöründe özellikle akıllı telefonlar, tablet bilgisayarlar gibi yüksek bedelli elektronik ürünler taksitli kampanyaların konusu edilmekte ve tüketicilerin uygun vadeler ile bu ürünleri, bu ürünlerle eşleştirilen uygun fiyatlı elektronik haberleşme hizmetleri ile edinmesi sağlanmaktadır.

Madde kapsamında öngörülen cayma hakkı ve erken ödeme indirimi tüketicilerin taksitle ürün ve buna bağlı kampanya ile hizmet aldığı kurguları yürütülemez hale getirecektir. Keza elektronik cihazların sadece paketlerinin açılmış olması dahi ürünlerin değerinin büyük oranda düşmesine ve ikinci el ürün konumuna

geçmesine neden olmaktadır. Kullanılan cihazların iadesi, sektör oyuncularını tüketiciye imkan sağladıkları için mali olarak cezalandırmaya yol açacak niteliktedir.

Nihayetinde işletmeciler ve cihaz sağlayan müteşebbisler tarafından bu türden kurgular yürütülemeyecek dolayısıyla da tüketicilerin lehine olduğu düşünülen Taslak düzenlemeleri tüketicilerin aleyhine sonuçlar doğuracaktır. Bu bakımdan, bedelsiz bir cayma hakkı getirilmeyerek müteşebbisler tarafından sağlanan faydaların ya da ürünlerin kaybettiği değerin tüketicilerden tahsiline imkan sağlanması önerilmektedir.

Bu görüşlerimizin kabul edilmemesi halinde ise Borçlar Kanunu ile uyumlu bir düzenleme yapılmak istendiği ifade edilen maddenin aşağıdaki şekilde mehz Kanun maddesine uygun olarak tadili önerilmektedir:

“(3) Tüketici, sözleşmenin bir nüshasının kendisine teslim edildiği tarihten itibaren yedi gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin taksitle satış sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirim bu süre içinde müteşebbise yöneltilmiş olması yeterlidir. Cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat yükü müteşebbise aittir. Tüketici, malın mutata kullanımı sebebiyle ancak olağan bir gözden geçirmenin gerektirdiği ölçüde kullanabilir, aksi takdirde sözleşme hüküm ve sonuçlarını doğurmuş olur.”
Türkiye’de satışların önemli bir kesimi Anadolu ve kırsal kesimlerde yapılmakta olup, bu kesim kredi kartı veya benzeri ödeme imkanı olmadığı için Maddenin 4. Fıkrasının çıkarılması önerilmektedir. Aksi takdirde ticaretin büyük oranda aksayacağı düşünülmektedir.

Maddenin 5. Fıkrasında tüketicilerin temerrüde düştüğü hallerde müteşebbisin geri kalan bedeli talep etme hakkı tüketicinin taksitleri ödemeyi birer tane atlayarak yapması halinde engellenecektir. Şöyle ki; tüketici Ocak, Nisan ve Temmuz ayı taksitini ödemede temerrüde düşmesi halinde, taksitlerin toplamı kalan borcun en az onda birini oluşturmuyorsa müteşebbisin bu hakkı kullanamaması haksız bir uygulamadır.

Tüketicinin ödemede temerrüde düştüğü taksit kalan borcun dörtte birinden az olsa da yüksek bir meblağ olabilir. Bu durumda da müteşebbisin hakkını kullanması engellenmiştir. Aynı şekilde yalnızca son taksitin ödenmemesi durumu da bu sonucu doğuracaktır. Böylelikle tüketicilerin az bir miktar ödemesi ya da son taksitin muaccel olması halinde müteşebbise olan borçlarının ödenmemesi ve müteşebbisin mağdur edilmesi sonucu ile karşılaşılacaktır.

Buna ek olarak; kesin vadeli borçlarda, borçlunun temerrüde düşmesi için ihtara gerek yoktur. Borç muaccel olduğu anda borçlunun temerrüde düştüğü kabul edilir. Bu aşamada tüketiciye 30 günlük süre tanımak zaten bir sonraki taksitin de gecikmesine sebep olacaktır.

<p>Tüketici kredisi sözleşmeleri MADDE 19-...</p> <p>(13) Ödemelerin kambiyo taahhüdünde bulunmak suretiyle yapılması ve teminat altına alınması yasaktır. Bu yasağa rağmen tüketiciden kambiyo senedi alınacak olursa, tüketici her zaman bu kambiyo senedini müteşebbisten geri isteme hakkına sahiptir. Ayrıca, müteşebbis kambiyo senedinin devri</p>	<p>Tüketici kredisi sözleşmeleri MADDE 19-...</p> <p>(13) ~~Ödemelerin kambiyo taahhüdünde bulunmak suretiyle yapılması ve teminat altına alınması yasaktır. Bu yasağa rağmen tüketiciden kambiyo senedi alınacak olursa, tüketici her zaman bu kambiyo senedini müteşebbisten geri isteme hakkına sahiptir. Ayrıca, müteşebbis kambiyo senedinin devri~~</p>
---	--

sebebiyle tüketicinin uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlüdür.	~~sebebiyle tüketicinin uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlüdür.~~
--	---

Gerekçe: Maddenin 13. Fıkrasının ticari hayatın devamı için çıkartılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

<p>İşyeri dışında yapılan sözleşmeler MADDE 22- (1) Müteşebbis ve tüketici arasında:</p> <p>(a) teklifin tüketici veya müteşebbis tarafından yapılmasına bakılmaksızın müteşebbisin iş yeri dışında, müteşebbis ve tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığında kurulan, (b) müteşebbisin ve tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığında, tüketiciyle şahsen ve bireysel olarak müteşebbisin iş yeri dışında ilgilenilmesinin hemen sonrasında müteşebbisin iş yerinde ya da herhangi bir uzaktan iletişim aracı vasıtasıyla yapılan, (c) mal ve hizmetlerin tüketiciye tanıtımı ya da satışı amacıyla müteşebbis tarafından düzenlenen bir gezi esnasında yapılan sözleşmeler işyeri dışında yapılan sözleşmeler olarak kabul edilir.</p> <p>(2) İşyeri dışında yapılan sözleşmeler sadece, Bakanlık tarafından “Yetki Belgesi” verilmiş olan sermaye şirketi tarafından kurulabilir. Bu belge, sermayesi en az 50.000 TL olan şirketlere verilir. Belgesi olmayan şirketler tarafından kurulan sözleşmelerde tüketici cayma hakkını kullanmak için herhangi bir süre ile bağlı değildir. ...</p> <p>(4) Tüketici on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Bu süre dolmadan müteşebbis, sözleşmeye konu mal veya hizmet karşılığında tüketiciden herhangi bir isim altında ödeme yapmasını veya tüketiciyi borç altına sokan herhangi bir belge vermesini isteyemez. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde müteşebbise yöneltilmiş olması yeterlidir. Cayma</p>	<p>İşyeri dışında yapılan sözleşmeler MADDE 22-(1) Müteşebbis ve tüketici arasında</p> <p>(a) teklifin tüketici veya müteşebbis tarafından yapılmasına bakılmaksızın müteşebbisin iş yeri dışında, müteşebbis ve tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığında kurulan, (b) müteşebbisin ve tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığında, tüketiciyle şahsen ve bireysel olarak müteşebbisin iş yeri dışında ilgilenilmesinin hemen sonrasında müteşebbisin iş yerinde ya da herhangi bir uzaktan iletişim aracı vasıtasıyla yapılan, (c) mal ve hizmetlerin tüketiciye tanıtımı ya da satışı amacıyla müteşebbis tarafından düzenlenen bir gezi esnasında yapılan sözleşmeler işyeri dışında yapılan sözleşmeler olarak kabul edilir. <u>Fuar, panayır, stant gibi satış ve hizmet sunumu mekânları ile müteşebbislerin satım zincirindeki ara satıcıların işyerlerinde yapılan sözleşmelere bu hüküm uygulanmaz.</u></p> <p>(2) İşyeri dışında yapılan sözleşmeler sadece, Bakanlık tarafından “Yetki Belgesi” verilmiş olan sermaye şirketi tarafından kurulabilir. Bu belge, sermayesi en az 50.000 TL olan şirketlere verilir. Belgesi olmayan şirketler tarafından kurulan sözleşmelerde tüketici cayma hakkını kullanmak için herhangi bir süre ile bağlı değildir. ...</p> <p>(4) Tüketici on dört içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve <u>sözleşme konusu hizmetin ve/veya malın sunulmasından kaynaklanan vergi ve/veya vergi benzeri mali yükümlülükler hariç olmak üzere cezai şart adı altında bir bedel</u> ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Bu süre dolmadan müteşebbis, <u>hizmet esasına dayalı olarak; bu süre içinde tüketicinin hizmetten faydalanması karşılığında cayma süresi içinde tahakkuk edecek ücretler hariç</u></p>
--	---

<p>hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat yükü müteşebbise aittir. Tüketici, cayma hakkı konusunda gerektiği şekilde bilgilendirilmezse cayma hakkı süresi, cayma süresinin bitimini izleyen bir yılsonunda sona erer. Tüketici, malın mutata kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir.</p> <p>...</p>	<p><u>olmak üzere</u>; sözleşmeye konu mal veya hizmet karşılığında tüketiciden herhangi bir isim altında ödeme yapmasını veya tüketiciyi borç altına sokan herhangi bir belge vermesini isteyemez. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde müteşebbise yöneltilmiş olması yeterlidir. Cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat yükü müteşebbise aittir. Tüketici, cayma hakkı konusunda gerektiği şekilde bilgilendirilmezse cayma hakkı süresi, cayma süresinin bitimini izleyen bir yılsonunda sona erer. Tüketici, malın mutata kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir.</p> <p>...</p>
---	--

Gerekçe: Söz konusu maddede işyeri kapsamına girecek yerler belirsizdir. Mevzuat düzenleme olan 2011/83/AB Sayılı Tüketici Hakları Hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönergesi kapsamında ise işyeri; müteşebbislerin sürekli olarak faaliyet gösterdiği perakende satış yapılan taşınmazlar ile müteşebbislerin olağan olarak faaliyet gösterdiği perakende satış yapılan taşınırılar şeklinde tanımlanmıştır. Bu düzenlemelere Taslak kapsamında da yer verilmesi işyeri tanımı konusunda ileride çıkabilecek ihtilafları önleyebilecektir.

Maddenin 1. Fıkrasında hâlihazırda yürürlükte bulunan Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda olduğu gibi; fuar, panayır, stant gibi satış ve hizmet sunumu mekanları ile birlikte; müteşebbislerin satım zincirindeki ara satıcıların işyerlerinin “işyeri dışında” sayılmaması ve bu mekanlarda yapılan sözleşmelere 2’nci maddenin uygulanmaması gerekmektedir.

Maddenin 2. Fıkrasının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Zira, Telekomünikasyon şirketleri elektronik haberleşme hizmeti vermek üzere BTK tarafından yetkilendirilmiştir. Bu şirketlerin işyeri dışında satış yapabilmesi için ek bir yetki belgesine sahip olma kriteri getirilmesi haksız ve hukuka aykırı bir uygulama olacaktır. BTK’nın taahhütnamelerde yer alan cezai şartlara ilişkin düzenlemeleri uyarınca taahhütlü kurgular bakımından abonelerin hizmet alımından vazgeçmeleri halinde abonelere taahhüt karşılığı sağlanan faydalar (sağlanan indirim, verilen ücretsiz cihazın bedeli gibi) talep edilebilmektedir. Taslak’ta yer alan söz konusu düzenleme ile BTK’nın konuya ilişkin düzenlemesinin çelişir nitelikte olduğu görülmektedir. Öte yandan, müşteriye verilen yol yardım hizmeti gibi dışarıda verilen hizmetlerin Maddenin 2. Fıkrası kapsamına gireceği ve bu işlemleri verecek müteşebbislerin yetki belgesi alma yükümlülüğü olacağı anlaşılmaktadır. Otomotiv sektörü açısından bu durum uygulamada mümkün olmayacaktır.

Maddenin 4. fıkrasında tüketicinin cayma hakkını kullanması halinde müteşebbislerin tüketicilerden, sundukları hizmet karşılığında bir ödeme yapmasını istemeyecekleri düzenlenmektedir. Cayma hakkı kullanılıncaya kadar geçen dönemde tüketiciler tarafından gerçekleştirilen dürüstlük kuralına aykırı kullanımların bu fıkranın bir istisnası olacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Ek olarak, madde metninden hizmet karşılığı bir bedel talep edilemeyeceği görülmekte olup, ilk abonelik vergileri bu kapsamda değerlendirilmemelidir. Madde metninin bu kapsamda açıklığa kavuşturulacak şekilde revize edilmesi önerilmektedir.

Mesafeli sözleşmeler

MADDE 23- (1) Müteşebbis ve tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığı olmaksızın, mal veya hizmetlerin uzaktan pazarlanmasına yönelik olarak oluşturulmuş bir sistem çerçevesinde, müteşebbis ile tüketici arasında sözleşmenin kurulduğu ana kadar ve kurulduğu an da dahil olmak üzere uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle kurulan sözleşmelere mesafeli sözleşme adı verilir.

(2) Tüketicinin, mesafeli sözleşme ya da buna karşılık gelen herhangi bir öneri ile bağlanmadan önce ayrıntıları yönetmelikte belirlenen hususlarda açık ve anlaşılır şekilde müteşebbis tarafından bilgilendirilmesi zorunludur. Tüketicinin bilgilendirildiğine ilişkin ispat yükü müteşebbise aittir. Müteşebbis, tüketiciyi, siparişi verirken siparişi onayladığı takdirde ödeme yükümlülüğü altına gireceği konusunda bilgilendirmek zorundadır.

(3) Müteşebbis, tüketicinin siparişinin kendisine ulaştığı andan itibaren taahhüt edilen süre içerisinde edimini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu süre her halükarda otuz günü geçemez.

(4) Tüketici on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde müteşebbise kağıt üzerinde veya diğer bir kalıcı veri saklayıcısı aracılığı ile yazılı olarak yöneltilmiş olması yeterlidir. Müteşebbis cayma bildiriminin kendisine ulaştığı tarihten itibaren en geç on dört gün içerisinde almış olduğu bedeli ve tüketiciyi borç altına sokan her türlü belgeyi ona hiçbir masraf yüklemeksizin iade etmekle yükümlüdür. Cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat yükü müteşebbise aittir. Tüketici, cayma hakkı konusunda gerektiği şekilde bilgilendirilmezse cayma hakkı süresi, cayma süresinin bitimini izleyen bir yılsonunda sona erer. Tüketici, malın mutaat kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir.

...

Mesafeli sözleşmeler

MADDE 23- ...

(2) Tüketicinin, mesafeli sözleşme ya da buna karşılık gelen herhangi bir öneri ile bağlanmadan önce ayrıntıları yönetmelikte belirlenen hususlarda açık ve anlaşılır şekilde müteşebbis tarafından bilgilendirilmesi zorunludur. Tüketicinin bilgilendirildiğine ilişkin ispat yükü müteşebbise aittir. Su kadar ki elektronik ortamda bulunacak kayıtlar ispat için yeterli sayılacaktır. Müteşebbis, tüketiciyi, siparişi verirken siparişi onayladığı takdirde ödeme yükümlülüğü altına gireceği konusunda bilgilendirmek zorundadır.

(3) Müteşebbis, tüketicinin siparişinin kendisine ulaştığı andan itibaren taahhüt edilen süre içerisinde edimini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu süre her halükarda otuz günü geçemez olmakla beraber müteşebbis tarafından on gün uzatılabilir.

(4) Tüketici yedi on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde müteşebbise kağıt üzerinde veya diğer bir kalıcı veri saklayıcısı aracılığı ile yazılı olarak yöneltilmiş ulaştırılmış olması yeterlidir. Müteşebbis sözleşme konusu hizmetin ve/veya malın sunulmasından kaynaklanan vergi ve/veya vergi benzeri mali yükümlülükler ile hizmet esasına dayalı olarak; bu süre içinde tüketicinin hizmetten faydalanması karşılığında cayma süresi içinde tahakkuk edecek ücretler hariç olmak üzere cayma bildiriminin kendisine ulaştığı tarihten itibaren en geç on dört gün içerisinde almış olduğu bedeli ödeme yapılırken seçilen yöntem ile ve tüketiciyi borç altına sokan her türlü belgeyi ona hiçbir masraf yüklemeksizin iade etmekle yükümlüdür. Cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat yükü müteşebbise aittir. Tüketici, cayma

<p>(5) Mesafeli sözleşmelerde, kapsam dışı sözleşmeler, cayma hakkı, bilgilendirme yükümlülüğü, teslimat ile diğer uygulama usul ve esasları yönetmelik ile belirlenir.</p>	<p>hakkı konusunda gerektiği şekilde bilgilendirilmezse cayma hakkı süresi, cayma süresinin bitimini izleyen bir yıl sonunda sona erer. Tüketici, malın mutata kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir. <u>Tüketici orijinal ambalaj ve ürün ile birlikte teslim edilenleri iade etmek yükümlülüğündedir. Bu fıkra hükmü tüketici kaynaklı hataların ve hor kullanımın tespiti, ayrıca satış anında tüketilecek hizmetler için geçerli değildir.</u></p> <p>...</p>
---	--

Gerekçe:

Maddenin 2. Fıkrasında ispat yükü müteşebbise yüklenmiş olup, Taslak gerekçesinde de belirtildiği üzere elektronik ortamda yapılan satışlarda tüm kayıtlar da elektronik ortamda tutulmaktadır. Bu bakımdan ispat için yazılı delil aranmaması gerekmektedir.

Maddenin 3. Fıkrasında malın teslimine ilişkin 30 günlük sürenin mevcut kanunda bildirim ile 10 gün daha uzatılabileceği düzenlenmiş iken Taslak metninde bu durum ortadan kaldırılmaktadır. Sürenin 10 gün daha uzatılabileceğine ilişkin düzenlemenin mevcut yasadan çıkartılmaması gerektiğini düşünülmektedir.

Maddenin 4. Fıkrasında öncelikle öndört günlük cayma süresinin hakkaniyete aykırı olduğu, bu sürenin yedi gün olarak korunması gerektiği düşünülmektedir. Aynı fıkra tüketici, on dört günlük cayma süresi içinde malı kullanıp iade ederken herhangi bir sebep göstermek zorunda olmayışı bir kısım tüketici tarafından hakkın kötüye kullanılmasını beraberinde getirebilecektir. Kanun koyucunun tarafların çıkarlarını eşit mesafeden koruması kamu düzeni için de gereklidir. Özellikle aynı fıkranın son cümlesi “Tüketici, malın mutata kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir.” ifadesi alışverişin iyi niyet çerçevesinin dışına taşınmasına ve satıcının kullanılmış ürünleri yeniden değerlendiremeyeceği için büyük zarar görmesine neden olacaktır. Günümüzde alıcı ve satıcının serbest iradesi ile gerçekleşen ve internet üzerinden yapılan satışlarda cayma hakkının aksine kısaltılarak satıcıya satış sonrası yükümlülüklerin getirilmesi sektörün sağlıklı gelişimine daha büyük fayda sağlayacaktır. Ayrıca hor kullanım ve koşulsuz iade edeceğini bilerek kullanmaya devam etme satıcı aleyhine durum teşkil edecektir. Tüketici kaynaklı hataların tespiti durumunda bu madde kapsam dışı kalmalı ya da buna ilişkin bir düzenleme yapılmalıdır.

Bilindiği üzere elektronik haberleşme sektöründe tüketiciler SMS, Müşteri Hizmetleri ve sair mecralar üzerinden çeşitli tarife ve kampanyalardan yararlanabilmekte, katma değerli hizmetler satın alabilmekte ve hatta 3G aboneliği SMS vs. yollardan da kurulabileceği için; bu anlamda mesafeli sözleşmeden bahsedilecek ve tüketicinin cayma hakkı söz konusu olacaktır. Ancak; elektronik haberleşme hizmetleri birim fiyat üzerinden

ücretlendirildiğinden; 14 günlük kullanım ücreti kendisine tahakkuk ettirilecektir. Mevaz AB Yönergesi olan 2011/83/EU'nun mesafeli satışlara ilişkin düzenlemeleri kapsamında; cayma hakkını kullanan tüketicilerin yükümlülüklerini düzenleyen 14'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasına benzer şekilde cayma hakkı kullanılabilecek kadar tüketicinin kullanımlarının ücretlendirileceği belirtilmektedir. Bu bakımdan maddenin yukarıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir.

Bu maddenin öngörüldüğü şekilde yasalaşması durumunda, abonelerin 14 gün içerisinde cayma hakkını kullanması halinde yukarıda açıklanan kurgulara ilişkin fatura ücretlendirme süreçleri, sistemsel altyapıda köklü değişiklikler yapılması gerekecektir. Bu bakımdan, maddenin uygulanma süresinin altı aydan daha uzun bir süre olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Ödeme yapılırken tüketici ödemeyi kredi kartı ile taksitle yapmış ise iade de aynı şekilde yapılmalıdır. Satıcıların kredi kartları ile satışlarda bankalara komisyon ödemeleri de dikkate alınmalıdır.

Bununla beraber iade edilen ürünün orijinal ambalajının ve ürün ile birlikte teslim edilenlerin (yedek pil vb.) iadeye konu edilmemesi satıcının malın yeniden satışa sunulmasını engelleyici durum yaratarak müteşebbisin zarar görmesine sebebiyet verir.

Son olarak, cayma hakkı konusunda tüketicinin gerektiği şekilde bilgilendirilmemesi halinde müteşebbise getirilen sorumluluk hakkaniyete aykırıdır. Bu bağlamda, bir ürünün bir yıl kullanıldıktan sonra iade edilmesi taraflar arasındaki hakkaniyet dengesini bozacaktır. Tüketicinin zaten eğer mal/hizmet ayıplı ise süreye ilişkin hakları saklıdır.

Maddenin 5. Fıkrasında belirtilen yönetmeliğin ivedilikle hazırlanması, bununla beraber kullanım ömrü ve kullanım alanı itibarı ile özel ürünlerin cayma hakkı kapsamından çıkarılması gerekmektedir.

<p>Abonelik sözleşmeleri MADDE 27- ...</p> <p>(2) Tüketici, abonelik sözleşmesini istediği zaman feshetme hakkına sahiptir. Buna ilişkin bildirim kağıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla yazılı olarak gerçekleştirilebilir. ...</p> <p>(5) Müteşebbis, fesih bildiriminin hüküm ifade etmesinden itibaren on beş gün içinde tüketici tarafından ödenmiş olan ücretin geri kalan kısmını kesinti yapmaksızın iade etmekle yükümlüdür.</p>	<p>Abonelik sözleşmeleri MADDE 27- ...</p> <p>(2) Tüketici, abonelik sözleşmesini istediği zaman feshetmeyi talep etme hakkına sahiptir. Buna ilişkin bildirim kağıt üzerinde <u>yazılı olarak</u> veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla ~~yazılı olarak~~ gerçekleştirilebilir. <u>Hüküm ve koşulları Kanunen yetkilendirilmiş düzenleyici kuruluşlar tarafından yayımlanmış mevzuata göre hazırlanan abonelik sözleşmelerinde, feshi bildirim süresi, söz konusu düzenleyici kuruluş tarafından yayımlanmış mevzuata ve bu mevzuata dayalı olarak hazırlanan sözleşmeye göre belirlenir.</u></p> <p>(5) Müteşebbis, fesih bildiriminin hüküm ifade etmesinden itibaren on beş gün içinde tüketici tarafından ödenmiş olan ücretin geri kalan kısmını, <u>tüketicinin</u></p>
---	---

...	<u>müteşebbise borcu bulunmamak kaydıyla, kesinti yapmaksızın iade etmekle yükümlüdür.” hükmü eklenmiştir.</u> ... <u>(8) Özel kanunlar ile düzenlenen piyasalarda denetim ve düzenleme yetkisine sahip ilgili bağımsız idari kurum ve kuruluşların onay ve/veya denetimine tabi olan abonelik sözleşmelerine bu madde uygulanmaz.</u>
-----	--

Gerekçe: Maddenin 2. Fıkrasında özel düzenleme olan elektronik haberleşme mevzuatı kapsamındaki yükümlülüklerle paralel olması açısından madde metninin “Tüketici, abonelik sözleşmesini istediği zaman feshetmeyi talep etme hakkına sahiptir” şeklinde değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, kalıcı veri saklayıcısı ile fesih bildiriminin yapıldığı durumlar için yazılı olarak bildirim gerçekleştirilmesine ihtiyaç olmadığı düşünüldüğünde ilgili madde metninin “kağıt üzerinde yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla” şeklinde değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Madde metninde abonelik sözleşmelerinde, tüketicinin her zaman fesih hakkı bulunduğu, müteşebbisin feshi ihbar üzerine yönetmelikte belirlenen süre içerisinde sözleşmeyi sona erdirmek zorunda olduğu, tüketiciden alınan ve kullanılmayan tüm bedellerin 15 gün içinde iade edilmesi gerektiği ifade olunmaktadır. Maddenin 2. ve 5. Fıkralarına yukarıdaki eklemelerin yapılması önerilmektedir:

Abonelik Sözleşmelerine ilişkin olarak 5809 sayılı Kanun’da ve Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği’nde detaylı ve özel düzenlemeler bulunmakta olup, Taslak’ta bulunan işbu madde ile çelişen düzenlemeler mevcuttur. Şöyle ki;

Söz konusu maddede abonelerin fesih bildirimlerinin kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla yazılı olarak alınacağı düzenlenmektedir. Halihazırda yukarıda açıklanan ilgili mevzuat uyarınca fesih bildirimi müşteri hizmetleri tarafından kayıt altına alınan sesli kayıt sistemi üzerinden ve internet sitemizdeki online işlemler üzerinden de gerçekleştirilebilmektedir. Bu durumda tüketicinin daha çok lehine olduğu tartışmasız olan BTK düzenlemelerinin uygulanabilirliği tartışmalı hale gelmektedir.

Abonelik sözleşmelerinin feshine ilişkin olarak elektronik haberleşme mevzuatında ayrıntılı düzenlemeler bulunmakta olup, Bakanlık tarafından getirilecek düzenlemelerin farklı süreler ya da süreçler gerektirmesi halinde, işletmecilerin tabi olacağı kurallar konusunda ikilem yaşamaları ve hak kaybına uğramaları söz konusu olabilecektir. Bu kapsamda hazırlanacak ikincil mevzuat kapsamında bir düzenleyici otorite mevcut ise görüşleri alınması gerektiği düşünülmektedir.

Ek olarak, Taslak maddesi ile müteşebbis, fesih bildiriminin hüküm ifade etmesinden itibaren 15 gün içinde tüketici tarafından ödenmiş olan ücretin geri kalanını iade etmek zorunda tutulmuştur. Söz konusu düzenleme ile kıst ücreti esasının getirildiği anlaşılmakta olup, bu türden bir ücretlendirme yapabilmek için gerçek zamanlı ücretlendirme kabiliyetine sahip bir sisteme ihtiyaç bulunmaktadır. Oysa mevcut sistemlerimiz henüz gerçek zamanlı ücretlendirme yapma kabiliyetine sahip değildir.

Mevcut uygulamada hizmetlere ait paket/tarife ücretleri faturalandırıldıktan sonra; kıst olarak hesaplanan kısım iade edilse dahi, toplam tutar üzerinden Hazine payı ve ilgili vergiler dâhil her türlü mali mükellefiyet yerine getirilmektedir. Diğer bir anlatımla, gelir abonelere ilgili paketin toplam ücretinin faturalandırılması ile oluşmaktadır ve BTK'ye yapılan kurum masraflarına katkı payı ödemeleri, Müsteşarlığa yapılan Hazine Payı ödemeleri ve ilgili vergi dairesine yapılmakta olan KDV ve ÖİV ödemeleri, mali raporlamaları da buna bağlı olarak yapılmaktadır.

Kıst ücret uygulamasının bulunmadığı tarife ve paket kurgularında; aylık ücretin tamamının alınması bir tarife/paket şartı olarak belirlenmekte ve yürürlükteki mevzuata uygun şekilde BTK'ya bildirilerek, tüketicilere duyurulmaktadır. Dolayısıyla, aslında bir sektör geleneği ve standardı olan söz konusu uygulama ancak bu şartı kabul ederek ilgili tarife/paketlerden faydalanma talebinde bulunan aboneler için ve kendi tercihleri doğrultusunda geçerli olmaktadır.

Yukarıdaki incelemelerimiz kapsamında; kıst ücret uygulamasına ilişkin özel bir düzenlemeye gerek olmadığı ve gerek İmtiyaz Sözleşmesi ve gerekse 5809 Sayılı Kanun başta olmak üzere ilgili mevzuat uyarınca asıl olan “tarifelerin serbestçe belirlenmesi ilkesi” çerçevesinde İşletmecilerin bu bağlamdaki uygulamalar bakımından kendi inisiyatifleri ile tarife ve paketlerini kurgulamasının uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Mevcut gün bazlı ücretlendirme uygulamasının tüm hizmetler bakımından uygulanması halinde ise özellikle toplu olarak daha uygun ücrete satılan tüm faydalarda işletmeciler aleyhine bir durum oluşacaktır. Abonenin belli bir süre belli bir miktar faydayı kullanmayı taahhüt ederek abone olduğu hizmetten, belirtilen süreden önce çıkmak istemesi tamamen kendi tercihi olup, bu durumda faydayı kullanmayacağını kabul etmiş sayıldığı açıktır.

Keza abonelere bu tür hizmet kurguları kapsamında sunulan fiyat, tüm ay, hafta ya da belirlenen süre boyunca yararlanacakları göz önünde bulundurularak belirlenmekte ve söz konusu faydalanma süresi dikkate alındığında daha avantajlı fiyatlardan yararlanmaktadır. Dolayısıyla kıst ücretin uygulanmadığı haller istisna olacak ise, hesaplanacak olan kıst ücrete esas bedelin, yararlanılmakta olan ücret değil avantajsız ücret olması gerekir. Böyle bir durumda ise kıst hesaplama yapılması düzenleme ile amaçlanan abone faydası ile çelişecek şekilde daha dezavantajlı olacaktır. Ek teknik geliştirmeler yapılması gerekecektir ve yukarıda açıklanan avantajlı fiyat yerine temel fiyatlar üzerinden hesaplama yapılması sonucunda abone aleyhine sonuçlar doğabilecektir.

Her halükarda mevcut altyapının kıst ücret hesaplamasına uygun olmadığı göz önünde bulundurularak işletmecilere süre sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Söz konusu hükmün elektronik haberleşme mevzuatı kapsamında yer alan benzeri hükümlerle uyumlu olması gereklidir. Kanundaki düzenlemenin her bir sektörün kendine özgü düzenlemelerine, ilgili düzenleyici ve denetleyici kuruluşların kararlarına da alan bırakmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Yukarıda izah edilen nedenlerle maddeye yukarıda yer alan 8. fıkranın eklenmesi önerilmektedir.

<p>Tanıtma ve kullanma kılavuzu</p> <p>MADDE 30- (1) Tüketicinin kullanımına sunulan mallarının tanıtım, kullanım, kurulum, bakım ve basit onarımına ilişkin Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzuyla gerektiğinde uluslararası sembol ve işaretleri kapsayan etiketle satışa sunulması zorunludur. Tanıtım ve kullanıma ilişkin hususların, malın üzerinde de yer alması halinde, yazılı ve sesli ifadelerin Türkçe olması</p>	<p>Tanıtma ve kullanma kılavuzu</p> <p>MADDE 30- (1) Tüketicinin kullanımına sunulan mallarının tanıtım, kullanım, kurulum, bakım ve basit onarımına ilişkin Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzuyla <u>ya da veri saklayıcısıyla</u> gerektiğinde uluslararası sembol ve işaretleri kapsayan etiketle satışa sunulması zorunludur. ~~Tanıtım ve kullanıma ilişkin hususların, malın üzerinde de yer alması halinde, yazılı ve~~</p>
---	--

zorunludur. ... (3) Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzlarının hazırlanması sorumluluğu imalatçı ve ithalatçıya, tüketiciye verilmesi ve teslim edildiğinin ispat sorumluluğu ise satıcıya aittir. ...	sesli ifadelerin Türkçe olması zorunludur. ... (3) Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzlarının hazırlanması sorumluluğu imalatçı ve ithalatçıya, tüketiciye verilmesi ~~ve teslim edildiğinin ispat~~ sorumluluğu ise satıcıya aittir. <u>Su kadar ki tüketici ürünü satın almasından itibaren yedi gün içinde bu belgeleri almadığını ihbar etmemiş ise satış sırasında belgelerin de teslim edildiği kabul edilir. Her durumda bu belgeler ihbar üzerine derhal tüketiciye teslim edilirse satıcının bu eksikliğe ilişkin sorumluluğu yerine getirilmiş kabul edilir.</u> ... (5) <u>Tüketici ürün kullanımı için gerekli olup hizmete konu olan, özel şekilde imal edilen ve devamlılık arz eden taşıma kapları için ilk kullanımlar hariç olmak üzere kullanım talimatı verilmesi şartı aranmaz.</u> (6) <u>Nihai satıcıya imalatçı, ithalatçı veya distribütör tarafından tüketici hakları belgesinin eksik gönderilmesi durumunda satıcının herhangi bir cezai yaptırıma maruz kalması halinde imalatçı, ithalatçı veya distribütör firmaya rücu hakkı saklıdır.</u>
--	--

Gerekçe: Madde 30 metninin 1. Fıkrasında belirtilen günün ve teknolojinin gereği göz önünde tutularak Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzunun kitapçık olarak verilmesi zorunlu tutulmaması, örneğin CD içerisinde verilmesi gibi alternatif yöntemlerinde açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Madde metnine bu yönde öneri getirilmiştir. Ayrıca, özellikle ithal araçlarda malın üzerinde yer alan ve araç üzerinde standart ekipman olarak gelen "navigasyon sistemi, yol bilgisayarı" gibi yazılı ve sesli ifadeler içeren ekipmanlarda kullanılan en yaygın dil İngilizce olup, söz konusu sistemlere sonradan Türkçe yazılım yüklenemeyebileceği gibi, ithal araçlarda her bir üreticiye Türkçe yazılım hazırlatmak mümkün olmayabilecektir. Bu doğrultuda 1. Fıkranın son cümlesinin çıkarılması önerilmiştir.

Maddenin 3. Fıkrasında yer alan ispat zorunluluğu, ispat için tanıtma kılavuzunun tüketiciye teslim edildiğine ilişkin bir belgenin ya da yazının tüketiciye imzalatılmasının mümkün olmaması ve satışın olağan akışına aykırılığı nedeniyle kaldırılması önerilmektedir. Ayrıca, uygulamada tüketici ürünü aldığı anda bu belgeleri de aldığına ilişkin bir belge imzalamaktan kaçınmaktadır. Günde çok sayıda satış yapan firmalardan bu bilgileri saklayacak bir arşiv oluşturmaları maliyet de dikkate alındığında beklenmemelidir. Madde metnine bu doğrultuda ekleme yapılmıştır.

Maddenin 5. Fıkrasının eklenmesi, sürekli sirkülasyon olan ve depozito olarak hizmete konu edilen ürünler için her kullanımda kullanım kılavuzu verilmesi

yerine sadece ilk kullanımda kılavuzunun verilmesi doğrultusunda önerilmektedir.

Maddeye 6. Fıkranın eklenmesi ve belgelerin eksik gönderilmesi durumundaki sorumluluğun açıklığa kavuşturulması önerilmektedir.

<p>Tüketici hakları belgesi MADDE 31-...</p> <p>(2) Bu belgenin tekemmül ettirilerek tüketiciye verilmesi ve tüketiciye teslim edildiğinin ispat sorumluluğu satıcıya aittir.</p> <p>(3) Tüketicinin yasal hakları saklı kalmak kaydıyla, müteşebbis mal veya hizmete ilişkin ilave taahhütte bulunabilir. Ancak ilave taahhüt süresince, bedelinin iadesi, değiştirilmesi, onarılması, bakımının yapılması ve benzer hususlarda tüketiciden ek bir masraf talep edilemez. Müteşebbis, bu taahhüdünün yanı sıra ilgili reklam ve ilanlarında yer alan ifadelerle de bağlıdır.</p> <p>(4) Hangi malların tüketici hakları belgesi ile satılmak zorunda olduğu ile diğer uygulama usul ve esasları yönetmelik ile belirlenir.</p>	<p>Tüketici hakları belgesi MADDE 31-...</p> <p>(2) Bu belgenin tekemmül ettirilerek tüketiciye verilmesi ve tüketiciye teslim edildiğinin ispat sorumluluğu satıcıya aittir. <u>Şu kadar ki tüketici ürünü satın almasından itibaren yedi gün içinde bu belgeleri almadığını ihbar etmemiş ise satış sırasında belgelerin de teslim edildiği kabul edilir. Her durumda bu belgeler ihbar üzerine tüketiciye teslim edilirse satıcının bu eksikliğe ilişkin sorumluluğu yerine getirilmiş kabul edilir.</u></p> <p>(3) Tüketicinin <u>bu Kanun'da belirtilen</u> yasal hakları saklı kalmak kaydıyla, müteşebbis mal veya hizmete ilişkin <u>bedelsiz</u> ilave taahhütte bulunabilir. Ancak <u>bedelsiz</u> ilave taahhüt süresince, ~~bedelinin iadesi, değiştirilmesi, onarılması, bakımının yapılması ve benzer hususlarda tüketiciden ek bir masraf~~ <u>söz konusu ilave taahhütleri yerine getirmek için gerekli olan masraflar</u> talep edilemez. Müteşebbis, bu taahhüdünün yanı sıra ilgili reklam ve ilanlarında yer alan ifadelerle de bağlıdır.</p> <p>...</p>
---	---

Gerekçe: Öncelikle “Tüketici Hakları Belgesi”nin içeriği tam olarak anlaşılamamıştır. Eğer bu belge garanti belgesine eşdeğer olacak ise ücretsiz olarak ve benzeri yükümlülükler için sürenin ne kadar olacağı belirlenmelidir.

Tüketici hakları belgesi üretici ve ithalatçılarca düzenleneceği ve mallar, bayiler tarafından kapalı kutular içinde müşteriye teslim edileceği için bayilerin teslimi denetleme imkanı olamayacaktır. Bu nedenle satıcıların söz konusu belgeyi teslim sorumluluğunun bulunmaması gerektiği düşünülmektedir- 2. bentte tüketici hakları belgesinin tüketiciye verildiğinin ispatı satıcıya yüklenmektedir. Uygulamada tüketici ürünü aldığı anda bu belgeleri de aldığına ilişkin bir belge imzalamaktan kaçınmaktadır. Günde çok sayıda satış yapan firmalardan bu bilgileri saklayacak bir arşiv oluşturmaları maliyet de dikkate alındığında

beklenmemelidir. Madde metnine bu doğrultuda ekleme yapılmıştır.

Maddenin 3. Fıkrasında yer alan sınırlama hakkaniyete açıkça aykırıdır. Zira tüketici ve müteşebbis arasında ve çoğu zaman tüketicinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hizmetlerin sonlanması anlamına gelecektir. Bu hizmetlerin bedelsiz bir şekilde karşılanması mümkün olmayacağı için tüketiciler söz konusu hizmetleri piyasada satın alamayacak veya istemedikleri halde ürün fiyatı içine yansıtılmış bir halde satın alacaklardır. Bu durum tüketicinin iradesi dışında mal ve hizmeti satın alması anlamı taşımaktadır. Ayrıca “bakımın yapılması” ibaresinin kanuni garanti süresi içerisindeyken ücretli olan periyodik bakımın ilave taahhüt süresince ücretsiz yapılacağı gibi bir anlam teşkil etmesi nedeniyle çıkarılması önerilmektedir.

Maddenin 4. Fıkrası kapsamında tüketici haklarına ilişkin düzenlenecek yönetmelikte LPG’nin kapsam dışında tutulması önerilmektedir. LPG sektöründe tüketici hakları pek çok yasal mevzuatta detaylı tarif edilmektedir.

<p>Satış sonrası hizmetler MADDE 32- (1) İmalatçı veya ithalatçılar, ürettikleri veya ithal ettikleri tüketiciye yönelik mallar için o malın Bakanlıkça tespit ve ilân edilen kullanım ömrü süresince, satış sonrası bakım ve onarım hizmetlerini vermek zorundadırlar.</p> <p>(2) Bir malın arızalanması durumunda o malın yetkili servis istasyonlarındaki tamir süresi, yönetmelikle belirlenen azami süreyi geçemez.</p> <p>(3) Bakanlıkça, tespit ve ilan edilen kullanım süresi içerisinde kalmak kaydıyla; 16 ncı maddede öngörülen zamanaşımı süreleri geçtikten sonra malın, imalatçı veya ithalatçı tarafından tamirinin yapılamaması veya imkânsız hale gelmesi durumunda tüketici, imalatçı veya ithalatçıdan malın rayiç değeri üzerinden bedel iadesi talep edebilir. Bu hüküm ihtiyari garanti kapsamında verilen ilave hakların kullanılmasını engellemez.</p> <p>(4) İmalatçı veya ithalatçılar, yetkili servis istasyonlarını kendileri kurabileceği gibi servis istasyonlarının verdiği hizmetlerden sorumlu olmak şartıyla kurulu bulunan servis istasyonlarından veya servis organizasyonlarından da faydalanabilirler.</p>	<p>Satış sonrası hizmetler MADDE 32- ...</p> <p>(3) Bakanlıkça, tespit ve ilan edilen kullanım süresi içerisinde kalmak kaydıyla; 16 ncı maddede öngörülen zamanaşımı süreleri geçtikten sonra malın, imalatçı veya ithalatçı tarafından <u>haklı bir gerekçeyle dayanmadan veya tüketiciden kaynaklı bir nedenle tamirinin yapılamaması veya tüketiciden kaynaklanmayan bir nedenle imkânsız hale gelmesi durumunda tüketici, imalatçı veya ithalatçıdan malın ~~rayiç değeri~~ onarım bedeli karşılığı muadil ürün ile değişimi</u> üzerinden bedel iadesi talep edebilir. Bu hüküm ~~ihiyari garanti~~ <u>ilave taahhüt</u> kapsamında verilen ilave hakların kullanılmasını engellemez.</p> <p>(4) İmalatçı veya ithalatçılar, yetkili servis istasyonlarını kendileri kurabileceği gibi servis istasyonlarının verdiği hizmetlerden sorumlu olmak şartıyla kurulu bulunan servis istasyonlarından veya servis organizasyonlarından da faydalanabilirler. <u>Ayrıca, ürünün satıcısı da gerekli</u></p>
--	---

(5) Herhangi bir imalatçı veya ithalatçıya bağlı olmaksızın faaliyette bulunan servis istasyonları, verdikleri hizmetten dolayı tüketiciye karşı sorumludurlar. ...	<u>yeterliliğe sahip olmak şartıyla satış sonrası hizmeti sunabilir.</u> (5) Herhangi bir imalatçı veya ithalatçıya bağlı olmaksızın faaliyette bulunan servis istasyonları, verdikleri hizmetten dolayı tüketiciye karşı sorumludurlar. <u>Bu durumda üreticinin bir sorumluluğu yoktur.</u> ...
--	--

Gerekçe: Maddenin 2. Fıkrasında belirtildiği üzere yayımlanacak yönetmelikte günümüz teknolojisi ve ihtiyaçları dikkate alınarak ürün kullanım ömrünün dikkate alınması ve tamir süreleri için hakkaniyete uygun tespitler yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Maddenin 3. Fıkrasında tüketiciye rayiç bedel talep edebilme hakkının ancak zaman aşımı süreleri içinde tanınması önerilmektedir. Aksi takdirde, 1. Fıkra kapsamında belirlenen kullanım süresinin sonunda malın imalatçı veya ithalatçı tarafından tamirinin yapılamaması veya imkansız hale gelmesi halinde tüketicinin rayiç bedel talep edebilmesi, imalatçı ya da ithalatçıların elinde bir hurda stoğunun oluşmasına yol açabilecektir. “İhtiyari garanti” yerine “ilave taahhüt” önerisi terim birliği açısından getirilmektedir.

Maddenin 4. Fıkrasında ürünün satıcısının da gerekli yeterliliğe sahip olmak şartıyla satış sonrası hizmeti sunabilmesi sağlanmalıdır. Bu nedenle maddeye yukarıdaki ibarenin eklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Maddenin 5. Fıkrasına “Bu durumda üreticinin bir sorumluluğu yoktur” ibaresi eklenerek konunun netleştirilmesi önerilmektedir.

Tüketici ödülleri MADDE 34-...	Tüketici ödülleri MADDE 34-...
(2) Bakanlık dışındaki kurum ve kuruluşlarca tüketici ödülü veya benzeri bir isim altında verilen ödüllerin ticari reklamlarda kullanılması yasaktır. ...	~~(2) Bakanlık dışındaki kurum ve kuruluşlarca tüketici ödülü veya benzeri bir isim altında verilen ödüllerin ticari reklamlarda kullanılması yasaktır.~~ ...

Gerekçe: Tüketici ödülleri bağımsız ve objektif kuruluşlarca da yapılan ölçüm ve incelemeler sonucunda verilebilmektedir. Avrupa örnekleri incelendiğinde de bir müteşebbisin reklamlarında sadece kamu otoritesi tarafından verilen ödülleri kullanabilmesi şeklinde bir uygulamaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, adil ve objektif şekilde verilmesi ve ödülün verilme kriterleri tüketicilere açıkça belirtilmesi koşuluyla diğer bağımsız kuruluşların da verdiği ödüllerin ticari reklamlarda kullanılmasına izin verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Sektör deneyimleri göstermektedir ki, gerçekten güvenilir ve itibarlı kuruluşlarca verilen tüketici ödülleri tüketiciler tarafından anlamlı bulunur ve tercihlerini etkilerken, tüketiciler nezdinde bilinirliği ve güvenilirliği düşük olan kuruluş ve derneklerce verilen ödüller tüketici tercihlerinde dikkate alınmamaktadır. Dolayısıyla, önerimiz Maddenin 2. Fıkrasının çıkarılmasıdır.

Bakanlık dışındaki kurum ve kuruluşlarca tüketici ödülü veya benzeri bir isim altında verilen ödüllerin ticari reklamlarda kullanılmasının yasaklanması yerine reklamlarda kullanılabilecek ödüllere ilişkin bir standart getirilmesinin talep edilmesi değerlendirilebilir.

<p>Ticari reklam MADDE 35-...</p> <p>(5) Aynı ihtiyaçları karşılayan ya da aynı amaca yönelik rakip mal veya hizmetlerin karşılaştırılmalı reklamı yapılabilir.</p> <p>...</p>	<p>Ticari reklam MADDE 35-...</p> <p>~~(5) Aynı ihtiyaçları karşılayan ya da aynı amaca yönelik rakip mal veya hizmetlerin karşılaştırılmalı reklamı yapılabilir.~~</p> <p>...</p>
--	---

Gerekçe: Madde kapsamında ticari reklamlar kapsamında rakip mal ve hizmetler arasında kıyas yapılabileceğinin düzenlendiği görülmektedir. Rekabetin yoğun olarak yaşandığı ve piyasa aksaklığının bulunduğu sektörlerde karşılaştırma içeren reklamların piyasada mevcut aksaklığı artıracağı ve pazar gücünün kötüye kullanılmasına yol açarak rekabeti bozacağı değerlendirilmektedir. Mobil elektronik haberleşme sektöründe de bu türden piyasa aksaklıkları yaşanmaktadır.

Nitekim sektörde düzenleyici otorite olan BTK işletmecilerin hizmetlerine ilişkin olarak reklamlara müdahale etme ihtiyacı duymuş ve tüketicilerin yanıltıcı olabilecek şekilde bilgilendirilmesinin engellenmesini teminen işletmeciler arasında kıyas yapılmasını yasaklayan düzenlemeler yayımlamıştır. 25.04.2012 tarih ve 2012/DK-12/180 sayılı Kurul Kararı ile bu kararı değiştiren 06.06.2012 tarih ve 2012/DK-14/252 sayılı Kurul Kararı ile 3G hizmet kalitesi konusunda düzenleme yapılana kadar 3G hizmetlerine ilişkin kıyas yasağı getirilmiştir. Bu durumda Taslak düzenlemesi ile BTK düzenlemelerinin çelişeceği öngörülmektedir.

Açıklamalar çerçevesinde maddenin Kanun kapsamından çıkarılması yahut düzenlenen piyasaların istisna tutulması önerilmektedir.

<p>Haksız ticari uygulamalar MADDE 36-(1) Bir ticari uygulama; mesleki özenin gereklerine uymuyorsa ve ulaştığı ortalama tüketicinin ya da yöneldiği grubun ortalama üyesinin mal veya hizmete ilişkin ekonomik davranış biçimini önemli ölçüde bozuyorsa veya önemli ölçüde bozma ihtimali varsa haksız olduğu kabul edilir. Özellikle aldatici veya saldırgan nitelikte olan uygulamalar ile yönetmelik ekinde yer alan uygulamalar haksız ticari uygulama olarak kabul edilir. Tüketicie yönelik haksız ticari uygulamalar yasaktır.</p> <p>...</p>	<p>Haksız ticari uygulamalar MADDE 36-...</p>
--	---

	<u>(5) Özel kanunlar ile düzenlenen ve müteşebbislerin ilgili idari kurum ve kuruluşların denetim ve gözetimi altında faaliyet gösterdiği piyasalarda; bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak; Bakanlık görevlerini özel kanunlar ile düzenlenen piyasalarda denetim ve düzenleme yetkisine sahip ilgili bağımsız idari kurum ve kuruluşlar ile koordinasyon halinde ve söz konusu kurum ve kuruluşların görüşlerini alarak yürütecektir.</u>
--	---

Gerekçe: Madde metninde belirtilen “tüketicie yönelik haksız ticari uygulamalar” ibaresi bağlamında yoruma açık ve net olmayan düzenleme, serbest ticari uygulamalar prensipleri ile bağdaşmamaktadır. Bu nedenle; haksız ticari uygulamaların tespiti, denetlenmesi ve haksız ticari uygulama olarak kabul edilen uygulamaların neler olduğuna ilişkin esasların Bakanlık tarafından açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca, haksız ticari uygulamalar konusunda özel mevzuat olan hallerde bu maddenin uygulanmaması gerektiği düşünülmektedir. Elektronik haberleşme sektöründe haksız ticari uygulamalar Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından denetlenmekte olduğundan bu maddenin elektronik haberleşme sektöründe faaliyet gösteren müteşebbislere uygulanmayacağı öngörülmektedir.

BTK düzenlemeleri kapsamında Telekomünikasyon sektöründeki işletmecilerin sunduğu hizmetlerin taşınması gereken şartlar, hizmet kalitesi yükümlülükleri çerçevesinde belirlenmiştir. Taslakta yer alan mesleki özenin gereklerine uymamak, tüketicinin veya yöneldiği grubun ekonomik davranış biçimini önemli ölçüde bozmak veya bozma ihtimali bulunmak gibi soyut ve kapsamı belli olmayan koşullar haksız ticari uygulama olarak kabul edilmiş ve yükümlülüklerin ihlali halinde müteşebbislere üç aya kadar tedbiren durdurma veya durdurma veya 5.000 TL para cezası uygulanacağı, ihlal ülke genelinde gerçekleşmişse 50.000 TL idari para cezası uygulanacağı düzenlenmiştir.

BTK tarafından getirilen yükümlülüklerin ihlalinin de yaptırıma tabi olduğu düşünüldüğünde işletmecilerin tekrardan bir denetime ve yaptırıma tabi olmaması gerektiği değerlendirilmektedir. Bu görüşün kabul edilmemesi halinde yetki karmaşasına yol açacak şekilde uygulamalara mahal verilmemesi adına Bakanlık tarafından bir yaptırım uygulanmadan ya da haksız ticari uygulama olduğuna karar verilmeden önce BTK'den görüş alınması gerektiği değerlendirilmektedir. Yukarıda izah edilen nedenlerle Madde metnine 5. Fıkranın eklenmesi teklif edilmektedir.

Reklam Kurulu MADDE 37-...	Reklam Kurulu MADDE 37-...
(4) Kurul ayda en az bir defa veya ihtiyaç duyulduğu her zaman Başkanın çağrısı üzerine toplanır. ...	(4) Kurul ayda en az bir defa veya ihtiyaç duyulduğu her zaman Başkanın çağrısı üzerine toplanır. ...

Gerekçe: Maddenin 4. Fıkrasında Reklam Kurulu’nun sektör dinamiklerini yakından takip etmesi ve ceza veren bir kuruluş sıfatı yerine sektöre yön veren bir kimlikle hareket etmesi amacının bir parçası olarak başvuru/gündemle ilgili olarak karar vermeden önce ilgili kuruluşun yazılı, bazı durumlarda özellikle sözlü savunmasını gerektiği düşünülmektedir. Hatta bu konuda başvuru sahibi veya savunma veren kişi/kuruluşun da talepte bulunmasına imkân tanınması gerektiği aynı zamanda Reklam Kurulu’nun bilgilendirme ve sektör temsilcilerinin uygulamalarını tanıma amacıyla düzenli toplantı ve paneller yapmasının görev olarak düzenlenmesi gerektiği önerilmektedir.

Reklam Konseyi MADDE 38 –... (2) Reklam Konseyinin üyeleri, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar yönetmelik ile belirlenir.	
--	--

Gerekçe: Reklam konseyinin üyelerinin kimler olacağının önemi sebebiyle Yönetmelik’te değil Kanunda belirtilmesi daha uygun olacaktır.

Tüketici Konseyi MADDE 39-... (2) Tüketici Konseyinin üyeleri, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar yönetmelik ile düzenlenir.	
---	--

Gerekçe: Tüketici konseyinin üyelerinin kimler olacağının önemi sebebiyle Yönetmelik’te değil Kanunda belirtilmesi daha uygun olacaktır.

Tüketici sorunları hakem heyetleri MADDE 40-(1) Bakanlık, tüketici ile müteşebbis arasında bu Kanunun uygulamasından doğabilecek uyuşmazlıklara çözüm bulmak amacıyla il merkezlerinde ve yönetmelik ile belirlenen ilçe merkezlerinde, en az bir tüketici sorunları hakem heyeti oluşturmakla görevlidir. (2) Değeri 2.000 TL’nin altında bulunan uyuşmazlıklarda tüketici sorunları hakem heyetlerine başvuru zorunludur. Bu uyuşmazlıklarda tüketici sorunları	Tüketici sorunları hakem heyetleri MADDE 40-(1) Bakanlık, tüketici ile müteşebbis <u>veya kredi veren</u> arasında bu Kanunun uygulamasından doğabilecek uyuşmazlıklara çözüm bulmak amacıyla il merkezlerinde ve yönetmelik ile belirlenen ilçe merkezlerinde, en az bir tüketici sorunları hakem heyeti oluşturmakla görevlidir. (2) Değeri ~~2.000~~ <u>1.161,67</u> TL’nin altında bulunan uyuşmazlıklarda tüketici sorunları hakem heyetlerine başvuru zorunludur. Bu uyuşmazlıklarda tüketici
---	--

hakem heyetinin vereceği kararlar tarafları bağlar. Tüketici sorunları hakem heyeti kararları 11/02/1959 tarih ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre taraflara tebliğ edilir. Bu kararlar İcra ve İflas Kanununun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir.

(3) Değeri 2.000 TL ve üzerindeki uyuşmazlıklarda tüketici sorunları hakem heyetlerinin verecekleri kararlar, tüketici mahkemelerinde delil olarak ileri sürülebilir.

(4) Tüketici sorunları hakem heyetlerine yalnızca tüketiciler başvurabilir. Tüketici sorunları hakem heyetleri kendilerine yapılan başvuruları gereğini yapmak üzere kabul etmek zorundadır.

...

(6) Taraflar, tüketici sorunları hakem heyetinin bağlayıcı kararlarına karşı on beş gün içinde kararın verildiği tüketici sorunları hakem heyetinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesine itiraz edebilirler. İtiraz, tüketici sorunları hakem heyeti kararının icrasını durdurmaz. Ancak, talep edilmesi şartıyla hakim, tüketici sorunları hakem heyeti kararının icrasını tedbir yoluyla durdurabilir. İtiraz olunan kararın, kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş olmasından dolayı bozulması gerektiği ve kanuna uymayan husus hakkında yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde tüketici mahkemesi, kararı değiştirerek ve düzelterek onayabilir. Tarafların kimliklerine ait yanlışlıklarla, yazı, hesap veya diğer açık ifade yanlışlıkları hakkında da bu hüküm uygulanır. Karar, usule ve kanuna uygun olup da gösterilen gerekçe doğru bulunmazsa, gerekçe değiştirilerek ve düzeltilerek onanır. Tüketici sorunları hakem heyeti kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine tüketici mahkemesinin vereceği karar kesindir. Tüketici sorunları hakem heyetlerinin tüketici lehine verdiği kararlara karşı açılan itiraz davalarında, kararın iptali durumunda tüketici aleyhine vekalet ücretine hükmedilmez.

...

(12) Tüketici sorunları hakem heyetlerinin kurulması, çalışma usul ve esasları,

sorunları hakem heyetinin vereceği kararlar tarafları bağlar. Tüketici sorunları hakem heyeti kararları 11/02/1959 tarih ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre taraflara tebliğ edilir. Bu kararlar İcra ve İflas Kanununun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir

(3) Değeri ~~2.000~~ 1.161,67 TL ve üzerindeki uyuşmazlıklarda tüketici sorunları hakem heyetlerinin verecekleri kararlar, tüketici mahkemelerinde delil olarak ileri sürülebilir.

(4) ~~Tüketici sorunları hakem heyetlerine yalnızca tüketiciler başvurabilir.~~ Tüketici sorunları hakem heyetleri kendilerine yapılan başvuruları gereğini yapmak üzere kabul etmek zorundadır.

...

(6) Taraflar, tüketici sorunları hakem heyetinin bağlayıcı kararlarına karşı ~~on~~ beş otuz gün içinde kararın verildiği tüketici sorunları hakem heyetinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesine itiraz edebilirler. İtiraz, tüketici sorunları hakem heyeti kararının icrasını durdurmaz. Ancak, talep edilmesi şartıyla hakim, tüketici sorunları hakem heyeti kararının icrasını tedbir yoluyla durdurabilir. İtiraz olunan kararın, kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş olmasından dolayı bozulması gerektiği ve kanuna uymayan husus hakkında yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde tüketici mahkemesi, kararı değiştirerek ve düzelterek onayabilir. Tarafların kimliklerine ait yanlışlıklarla, yazı, hesap veya diğer açık ifade yanlışlıkları hakkında da bu hüküm uygulanır. Karar, usule ve kanuna uygun olup da gösterilen gerekçe doğru bulunmazsa, gerekçe değiştirilerek ve düzeltilerek onanır. Tüketici sorunları hakem heyeti kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine tüketici mahkemesinin vereceği karar ~~kesindir~~ Yargıtay denetimine tabidir. ~~Tüketici sorunları hakem heyetlerinin tüketici lehine verdiği kararlara karşı açılan itiraz davalarında, kararın iptali durumunda tüketici aleyhine vekalet ücretine hükmedilmez.~~

...

raportörlerin nitelikleri ile diğer hususlar yönetmelik ile belirlenir.	
---	--

Gerekçe: Maddenin 1. Fıkrasına "Kredi veren" ibaresinin eklenmesi Taslakta ayrıca tanımlandığı için önerilmektedir.

Ürünün marka, model, seri numarası ve nereden hangi tarihte satın alınmış olduğunun belirtilmesi, hakem heyetlerine en kısa zamanda dönüş yapılabilmesi ve müşteri memnuniyetinin sağlanabilmesi açısından önemlidir. Bununla birlikte karar ve savunmalarda kaç adet ve kimlerin imzasının olması gerektiği de belirtilmelidir.

Maddenin 2. ve 3. Fıkrasında yapılan düzenlemeler ile parasal eşikler yükseltilmiştir. Bu haliyle yaşanan uyuşmazlıkların büyük bir bölümü, hakem heyetlerinin bağlayıcı karar yetkisi dahilinde kalacaktır. Teknik konularda kapsamlı inceleme yapamayan heyet önemli davalarda da bağlayıcı karar verme imkanına kavuşacaktır. Halihazırda ilam hükmünde olan hakem heyeti kararları bakımından parasal sınır 1.161,67 TL dir. Bu parasal sınırların eski haliyle bırakılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Maddenin 4. Fıkrası ile tüketici hukuku ile ilgili uyuşmazlıkların genel mahkemelerde görülmesine ve itirazın iptali davalarında hakem heyetlerine başvurulamamasına yol açacağı anlaşılmaktadır. Yargıtay ise bu konuda 4077 sayılı yasada belirtilen esaslara göre başvuru zorunluluğunu hem tüketici hem de müteşebbis açısından değerlendirmekteydi. Yapılacak olan değişiklik neticesinde tüketici aleyhine başlatılan icra takipleri nedeniyle yapılan itirazlara karşı tüketici hakem heyetine başvuru yapılırken, hem daha uzun hem de daha masraflı bir yol olan itirazın iptali yoluna başvurulmak zorunda kalınacağı görülmektedir.

Maddenin 6. Fıkrasında hakem heyetlerine yapılan başvuruların artmasından kaynaklı operasyonel iş yükü nedeniyle cevap verme süresinin ~~bir aya~~ otuz güne çıkarılması önerilmektedir.

Aynı Fıkra da yer aldığı şekli ile tüketici mahkemesinin vereceği kararların kesin olmaması ve Yargıtay denetimine tabi tutulması önerilmektedir. Ayrıca, tüketici sorunları hakem heyetlerinin verdiği kararın iptali halinde vekalet ücretine hükmedilemeyeceği yönündeki düzenlemenin çıkarılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Müteşebbisler tarafından katılan yargı masraflarının (yetki konusunda tüketici lehine ayrıcalık tanındığı da dikkate alındığında) görmezden gelinmesi hakkaniyete aykırıdır.

Diğer taraftan vekâlet ücretine hükmedilmemesinin hem Avukatlık Kanunu'na hem de Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na aykırı olduğu düşünülmektedir. Bu hali ile söz konusu düzenlemenin hakkaniyete aykırı olduğu düşünülmektedir. Zira, davanın kısmen kabulü halinde tüketici vekili vekalet ücreti alırken müteşebbis vekilinin vekalet ücreti alamaması sonucu ortaya çıkacaktır. Söz konusu düzenlemenin gerekiyor ise tüketici aleyhine karar verilmesi halinde müteşebbis vekilinin vekalet ücretinin devlet tarafından karşılanacak şekilde revize edilmesi önerilmektedir.

Son fıkraya ilişkin olarak, hakem heyetleri ile ilgili yönetmelikte ayrıntılı düzenlemeler yapılarak hakem heyetlerinin daha nitelikli hale getirilmesi, kararların daha hukuka uygun verilmesini sağlamak üzere heyetlerin sadece tüketici iddiaları doğrultusunda kararlar veremeyecekleri, inceleme ve değerlendirmeleri

titizlikle yapmaları yönünde yükümlülükler getirilmesi ve bilirkişi vb. harcamalar için yeterli bütçenin sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

<p>Tüketici mahkemeleri MADDE 41-...</p> <p>(2) Tüketici mahkemeleri nezdinde tüketiciler, tüketici örgütleri, ilgili piyasayı düzenleyen kamu kurum ve kuruluşları ile Bakanlıkça açılacak davalarda 12/01/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 120 nci maddesi hükümleri uygulanmaz. Bu davalar her türlü resim ve harçtan muaftır. Tüketiciler, tüketici örgütleri ve Bakanlık, tüketici mahkemeleri nezdinde açtıkları davalarda yalnızca mahkeme ara kararında veya hükümde yer verilen giderleri ödemekle yükümlüdür.</p> <p>...</p> <p>(5) Tüketiciler, tüketici örgütleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile Bakanlık, haksız şartlar, haksız ticari uygulamalar ile ticari reklamlara ilişkin hükümler dışında, münferit tüketici sorunu olmayan ve genel olarak tüketicileri ilgilendiren ve bu Kanuna aykırı bir durumun doğma tehlikesi olan hallerde bunun önlenmesine veya durdurulmasına ilişkin ihtiyati tedbir kararı alınması veya hukuka aykırı durumun tespiti, önlenmesi veya durdurulması amacıyla tüketici mahkemelerinde dava açabilir.</p> <p>(6) Tüketici mahkemesince uygun görülen hallerde tedbir kararları veya hükümler, müteşebbis tarafından ülke düzeyinde yayınlanan gazetelerden en az üçünde derhal ilân edilir.</p> <p>...</p>	<p>Tüketici mahkemeleri MADDE 41-...</p> <p>(2) Tüketici mahkemeleri nezdinde tüketiciler, tüketici örgütleri, ilgili piyasayı düzenleyen kamu kurum ve kuruluşları ile Bakanlıkça açılacak davalarda 12/01/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 120 nci maddesi hükümleri uygulanmaz. Bu davalar her türlü resim ve harçtan muaftır. ~~Tüketiciler, tüketici örgütleri ve Bakanlık, tüketici mahkemeleri nezdinde açtıkları davalarda yalnızca mahkeme ara kararında veya hükümde yer verilen giderleri ödemekle yükümlüdür.~~</p> <p>...</p> <p>(5) ~~Tüketiciler,~~ tüketici örgütleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile Bakanlık, haksız şartlar, haksız ticari uygulamalar ile ticari reklamlara ilişkin hükümler dışında, münferit tüketici sorunu olmayan ve genel olarak tüketicileri ilgilendiren ve bu Kanuna aykırı bir durumun doğma tehlikesi olan hallerde bunun önlenmesine veya durdurulmasına ilişkin ihtiyati tedbir kararı alınması veya hukuka aykırı durumun tespiti, önlenmesi veya durdurulması amacıyla tüketici mahkemelerinde dava açabilir.</p> <p>...</p>
---	---

Gerekçe: Maddenin 2. Fıkrasının bir mahkemede harca tabi olunurken bir diğerinde tabi olunmaması durumunun anayasaya aykırı olacağı değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda metnin yeniden gerekçe kapsamında düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca, aynı Fırkada mahkeme ara kararında veya hükmünde yer verilen giderlerin ödenmesi yükümlülüğüne ilişkin ayrıcalığın haksız ve dayanağı olmayan bir uygulama olması nedeniyle çıkarılması önerilmektedir.

Maddenin 5. Fıkrası hükümlerinde yer alan,“ tüketici başvurusu“ ve “doğma tehlikesi“ kavramlarının ticari hayatı olumsuz etkileyecektir.

Mevcut yasadan farklı bir şekilde üretimin tedbiren durdurulmasını talep etme imkanı tüketicilere verilmiştir. Bu firkadaki “tüketiciler” kelimesi tamamen çıkarılmalıdır. Ayrıca, mevcut kanunda tüketici örgütleri ve bakanlık için yapılan düzenlemeye tüketiciler ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının da eklendiği görülmektedir. Bir tüketicinin, hukuki yararı olmasa dahi menfaati olmayan genel bir konuda da dava açmasına imkan verildiği düşünülmekte olup söz konusu düzenlemenin Taslaktan çıkarılması önerilmektedir.

Bu düzenlemenin tüketici hukuku ile ilgili uyuşmazlıkların genel mahkemelerde görülmesine ve itirazın iptali davalarında hakem heyetlerine başvurulamamasına yol açacağı görülmektedir. Yargıtay ise bu konuda 4077 sayılı yasada belirtilen esaslara göre başvuru zorunluluğunu hem tüketici hem de müteşebbis açısından değerlendirmekteydi. Tüketici aleyhine başlatılan icra takipleri nedeniyle yapılan itirazlara karşı tüketici hakem heyetine başvuru yapılırken, hem daha uzun hem de daha masraflı bir yol olan itirazın iptali yoluna başvurulmak zorunda kalınacağı değerlendirilmektedir.

Son olarak farklı mahkemelerden farklı kararlar çıkması halinde uygulamada hakem heyetleri bakımından ikilem oluşması riski bulunduğu düşünülmektedir.

Maddenin 6. Fıkrasının süreklilik arz ettiği firmalar için uygulanması önerilmektedir.

Denetim MADDE 42- ...	Denetim MADDE 42- ... <u>(3) Özel kanunlar ile düzenlenen ve müteşebbislerin ilgili idari kurum ve kuruluşların denetim ve gözetimi altında faaliyet gösterdiği piyasalarda; bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak; Bakanlık görevlerini özel kanunlar ile düzenlenen piyasalarda denetim ve düzenleme yetkisine sahip ilgili bağımsız idari kurum ve kuruluşlar ile koordinasyon halinde ve söz konusu kurum ve kuruluşların görüşlerini alarak yürütecektir.</u>
---------------------------------	--

Gerekçe: Halihazırda telekomünikasyon sektörü için BTK tarafından elektronik haberleşme hizmetleri ve bağlantılı hizmetler konusunda etkin şekilde yürütülen bir tüketici şikayetleri çözüm mekanizması bulunmaktadır. Buna ek olarak işletmeciler de tüketici sorunlarının çözümü amacıyla ek sistemler kurmuş bulunmaktadır.

Hal böyle iken elektronik haberleşme hizmetlerini de kapsayan mükerrer bir denetim mekanizması kurulmasının, ülke kaynaklarının boşa sarf edilmesine yol

açacağı değerlendirilmektedir.

Yukarıda izah edilen nedenlerle Madde metnine 3. Fıkranın eklenmesi teklif edilmektedir.

<p>Üretimin veya satışın durdurulması ve malın toplatılması MADDE 43-(1) Satışa sunulan bir seri malın ayıplı olduğunun tespiti, üretiminin veya satışının durdurulması, ayıbın ortadan kaldırılması ve satış amacıyla elinde bulunduranlardan toplatılması için Bakanlık, tüketiciler veya tüketici örgütleri dava açabilir.</p> <p>(2) Satışa sunulan seri malın ayıplı olduğunun mahkeme kararı ile tespit edilmesi halinde, mahkeme malın satışını geçici olarak durdurur. İmalatçı ve/veya ithalatçı mahkeme kararının tebliğ tarihinden itibaren en geç üç ay içinde malın ayıbını ortadan kaldırır. Malın ayıbının ortadan kalkmasının imkânsız olması halinde mal, imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından toplanır veya toplattırılır. Toplatılan mallar taşıdıkları risklere göre kısmen veya tamamen imha edilir veya ettirilir.</p>	<p>Üretimin veya satışın durdurulması ve malın toplatılması MADDE 43-(1) <u>Usulüne uygun olarak geri çağırılmasına karar verilen mallar hariç olmak üzere, Satışa sunulan bir seri malın ayıplı olduğunun tespiti, üretiminin veya satışının durdurulması, ayıbın ortadan kaldırılması ve satış amacıyla elinde bulunduranlardan toplatılması için Bakanlık, tüketiciler veya tüketici örgütleri dava açabilir. Mahkeme, satışa sunulan bir seri malın o seri içindeki toplam mal sayısının Bakanlıkça belirlenecek yüzdesinin ayıplı olduğunu tespit etmesi halinde üretiminin veya satışının durdurulması, ayıbın ortadan kaldırılması ve satış amacıyla elinde bulunduranlardan toplatılmasına karar verebilir.</u></p> <p>(2) Satışa sunulan seri malın ayıplı olduğunun mahkeme kararı ile tespit edilmesi halinde, mahkeme <u>ayıbın niteliğine göre</u> malın satışını geçici olarak durdurur <u>ma, ayıbı giderme kararları verebilir. Şu kadar ki teminat gösterilmesi halinde tedbirler kaldırılır.</u> İmalatçı ve/veya ithalatçı mahkeme kararının tebliğ tarihinden itibaren en geç üç ay içinde malın ayıbını ortadan kaldırır <u>veya söz konusu ayıbın ortadan kaldırılmasına ilişkin alacağı tedbirleri Bakanlığa iletir.</u> Malın ayıbının ortadan kalkmasının imkânsız olması halinde mal, imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından toplanır veya toplattırılır. Toplatılan mallar taşıdıkları risklere göre kısmen veya tamamen imha edilir veya ettirilir.</p>
---	--

Gerekçe: Maddenin 1. Fıkrası kapsamında birkaç malın ayıplı çıkması halinde, söz konusu maddenin işletilmesi sakıncalı olacaktır. Dolayısıyla, tamamen kaldırılmalı ya da seri mal içinde orantısız olarak belirli bir limitin üstünde ayıplı çıkması halinde bu madde uygulanacak şekilde değiştirilmelidir. Ayrıca bu Fıkra kapsamında dile getirilen davaları açma yetkisinin bakanlık veya tüketici örgütleri ile sınırlandırılması önerilmektedir.

Maddenin 2. Fıkrasında “Şu kadar ki teminat gösterilmesi halinde tedbirler kaldırılır.” ibaresi eklenmiştir. Seri mal tanımı yapılmamıştır. Seri malın tamamının yapılması gerekir. Satış kaybı ticari anlamda müteşebbisi en çok zorlayan husustur. Müeyyide belirtilirken uygulamada aşırılıklara yol açabilecek düzenlemelere yer verilmemelidir. Bu bakımdan satıcı tarafından teminat gösterildiğinde satışın durdurulma kararının uygulanmaması daha doğru olacaktır.

Mahkemenin vereceği kararın ayıbın niteliğine göre değişiklik göstermesi gerektiği kanaatindeyiz. Örneğin, otomotiv sektöründe güvenliği etkilemeyen ufak

bir seri ayıp için dahi malın satışının durdurulması kararının adil olmayacağı kanaatindeyiz. Diğer taraftan imalatçı/ithalatçının belirtilen sürede alacağı tedbirleri bildirmesinin de yeterli olması gerektiği görüşündeyiz.

<p>Tüketici ürünü ve hizmet denetimi</p> <p>MADDE 45-(1) Tüketici ürünü; hizmet sektöründe kullanılanlar dahil, üretici veya dağıtıcının, alıcıya bu konuda açıkça bilgi vermesi kaydıyla, antika olan veya kullanılmadan önce tamir veya ıslah edilmesi gereken ikinci el ürünler hariç olmak üzere, tüketicilerin kullanması için tasarlanan veya tüketici kullanımı için tasarlanmamış olsa dahi makul, öngörülebilir koşullarda tüketiciler tarafından kullanılması muhtemel olan, gerek ticari faaliyetler sonucunda gerekse başka yollarla tedarik edilen veya kullanılabilir hale getirilen yeni, kullanılmış veya ıslah edilmiş her türlü üründür.</p> <p>...</p>	
---	--

Gerekçe: Tüketici ürünü tanımı yapılmasının gerekçesi anlaşılamamaktadır. Nitekim Taslağın içeriğinde ürün tanımı ayrıca yapılmıştır.

<p>Ceza hükümleri</p> <p>MADDE 46- (1) 4 üncü, 6 ncı, 18 inci, 23 üncü, 24 üncü, 26 ncı, 27 nci ve 29 uncu maddelerde belirtilen yükümlülöklere aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için; 30 uncu ve 31 inci maddede belirtilen yükümlölöklere aykırı hareket eden üretici ve ithalatçı hakkında piyasaya arz edilen, satıcı hakkında tüketiciye satışı yapılan her bir mal için 200 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(2) 5 inci madde uyarınca belirlenen haksız şartların tüketici sözleşmelerinde kullanılması durumunda, Bakanlıkça verilecek süre içerisinde bu haksız şartın sözleşme metninden çıkarılmaması halinde, aykırılığın tespit edildiğı her bir sözleşme için 200 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(3) 19 uncu maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, onaltıncı fıkralarında belirtilen yükümlölöklere aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 200 TL, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, onbirinci, ondördüncü, onbeşinci fıkralarında</p>	<p>Ceza hükümleri</p> <p>MADDE 46- (1) 4 üncü, 6 ncı, 18 inci, 23 üncü, 24 üncü, 26 ncı, 27 nci ve 29 uncu maddelerde belirtilen yükümlölöklere aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için; 30 uncu ve 31 inci maddede belirtilen yükümlölöklere aykırı hareket eden üretici ve ithalatçı hakkında piyasaya arz edilen, satıcı hakkında tüketiciye satışı yapılan her bir mal için 200 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(2) 5 inci madde uyarınca belirlenen haksız şartların tüketici sözleşmelerinde kullanılması durumunda, Bakanlıkça verilecek süre içerisinde bu haksız şartın sözleşme metninden çıkarılmaması halinde, aykırılığın tespit edildiğı <u>ve yürürlükteki</u> her bir sözleşme için 200 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(3) 19 uncu maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, onaltıncı fıkralarında belirtilen yükümlölöklere aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir ~~işlem veya~~ sözleşme için 200 TL, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, onbirinci, ondördüncü, onbeşinci fıkralarında</p>
---	---

<p>belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 1.000 TL, onikinci ve onüçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 10.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(4) 20 nci maddenin ikinci ve yedinci fıkrasında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 200 TL, üçüncü, onuncu, onbirinci, onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 1.000 TL, dördüncü, altıncı ve sekizinci fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 10.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(5) 21 inci maddenin; üçüncü, beşinci, altıncı ve yedinci fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 1.000 TL, ikinci ve dördüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 10.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(6) 22 nci maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 10.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(7) 25 inci maddede belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için; 43 üncü maddede seri ayıplı malın ayıbının giderilmesi, toplanması veya imhasına ilişkin yükümlülükler aykırı hareket eden imalatçı veya ithalatçılar hakkında aykırılığı tespit edilen her bir mal için; 44 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir mal için 1.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>...</p> <p>(12) 35 inci maddede belirtilen yükümlülükler aykırı hareket eden reklam</p>	<p>belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 1.000 TL, onikinci ve onüçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 10.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(4) 20 nci maddenin ikinci ve yedinci fıkrasında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 200 TL, üçüncü, onuncu, onbirinci, onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 1.000 TL, dördüncü, altıncı ve sekizinci fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 10.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(5) 21 inci maddenin; üçüncü, beşinci, altıncı ve yedinci fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 1.000 TL, ikinci ve dördüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 10.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(6) 22 nci maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için 10.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>(7) 25 inci maddede belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için; 43 üncü maddede seri ayıplı malın ayıbının giderilmesi, toplanması veya imhasına ilişkin yükümlülükler aykırı hareket eden imalatçı veya ithalatçılar hakkında aykırılığı tespit edilen her bir mal için; 44 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen yükümlülükler aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir mal için 1.000 TL idari para cezası uygulanır.</p> <p>...</p> <p>(12) 35 inci maddede belirtilen yükümlülükler aykırı hareket eden reklam</p>
--	--

<p>verenler, reklam ajansları ve mecra kuruluşları hakkında durdurma ve/veya aynı yöntemle düzeltme ve/veya para cezası ve gerekli görülen hallerde de üç aya kadar tedbiren durdurma cezası uygulanır. Reklam Kurulu, ihlalin niteliğine göre bu cezaları birlikte veya ayrı ayrı verebilir. Aykırılık,</p> <p>...</p> <p>b) Ülke genelinde yayın yapan televizyon kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise 200.000 TL,</p> <p>ç) Yerel düzeyde yayın yapan radyo kanalı aracılığı ile gerçekleştirilmiş ise 5.000 TL,</p> <p>d) Ülke genelinde yayın yapan radyo kanalı aracılığı ile gerçekleştirilmiş ise 50.000 TL,</p> <p>...</p> <p>g) Diğer mecralar aracılığı ile gerçekleşmiş ise 5.000 TL, para cezası uygulanır. Reklam Kurulu, idari işleme konu ihlalin bir yıl içerisinde üçten fazla tekrar edilmesi halinde yukarıda belirtilen idari para cezalarını on katına kadar uygulayabilir.</p> <p>...</p> <p>(14) 42 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yükümlülöklere aykırı hareket edenler hakkında yedi gün içinde bilgi ve belgelerin doğru olarak verilmesi veya yerinde inceleme imkânının sağlanması ihtar edilir. İhtara rağmen aykırılığın devamı halinde 25.000 TL'den az olmamak üzere aykırılığın tespitinden bir önceki mali yıl sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde biri oranında idarî para cezası verilir.</p> <p>...</p> <p>(17) Bu Kanuna göre idari yaptırımların uygulanması diğer kanunlar gereğince uygulanacak idari yaptırım kararları ile yapılacak işlemleri engellemez.</p>	<p>verenler, reklam ajansları ve mecra kuruluşları hakkında durdurma ve/veya aynı yöntemle düzeltme ve/veya para cezası ve gerekli görülen hallerde de üç aya kadar tedbiren durdurma cezası uygulanır. Reklam Kurulu, ihlalin niteliğine göre bu cezaları birlikte veya ayrı ayrı verebilir. Aykırılık,</p> <p>...</p> <p>b) Ülke genelinde yayın yapan televizyon kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise 200.000 TL,</p> <p>ç) Yerel düzeyde yayın yapan radyo kanalı aracılığı ile gerçekleştirilmiş ise 5.000 TL,</p> <p>d) Ülke genelinde yayın yapan radyo kanalı aracılığı ile gerçekleştirilmiş ise <u>20000</u> ~~50.000~~ TL,</p> <p>...</p> <p>g) Diğer mecralar aracılığı ile gerçekleşmiş ise 5.000 TL, para cezası uygulanır. Reklam Kurulu, idari işleme konu ihlalin bir yıl içerisinde üçten fazla tekrar edilmesi halinde yukarıda belirtilen idari para cezalarını ~~on~~ <u>iki</u> katına kadar uygulayabilir.</p> <p>...</p> <p>~~(17) Bu Kanuna göre idari yaptırımların uygulanması diğer kanunlar gereğince uygulanacak idari yaptırım kararları ile yapılacak işlemleri engellemez.~~</p> <p><u>(18) Soruşturma usulünün nasıl yapılacağına ilişkin usul ve esaslar yönetmelik ile belirlenir.</u></p>
---	--

Gerekçe: Madde metninde ceza hükümlerinin tesis edilmesine ilişkin soruşturma usulü belirtilmemiştir. Soruşturmanın nasıl yapılacağı, delillerin ve ihlallerin

tespiti, soruşturma raporunun ve soruşturma raporuna karşı savunmanın hazırlanmasına ilişkin hükümleri ayrıntılı şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde idarenin kendi belirlediği usule göre soruşturma yapması ve bu halde de savunma hakkının kısıtlanması söz konusu olabilecektir. Ayrıca bir tüketiciyle bir tane sözleşme imzalanmakla birlikte, birden fazla işlem gerçekleştirilmiş olabilmektedir. Bu nedenle, bir bütün olarak değerlendirilerek sadece bir ceza verilmesi gerektiği düzenlenmelidir. Bu doğrultuda “(18) Soruşturma usulünün nasıl yapılacağına ilişkin usul ve esaslar yönetmelik ile belirlenir.” ibaresinin maddeye eklenmesi önerilmektedir.

Cezaların bir kısmında ve özellikle ticari reklamlarda parasal eşikler yükseltilmiştir. Bu cezalar düzenlenirken hakkaniyete ve cezalandırma sisteminin yok edici olmamasına dikkat edilerek düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca reklam ve ilanlarla ilgili sehven yapılan yanlışlıklara ilişkin olarak hatanın tespit edilip düzeltildiği ve iyi niyetin ispat edildiği durumlarda cezanın verilmeyeceği veya indirimle gidilmesi yönünde düzenleme yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Maddenin 3, 4, 5, 6 ve 7. Fıkralarında ceza miktarları belirlenen tüm haller için “her bir işlem veya sözleşme için” ifadesi yer almaktadır. İşlem veya sözleşmeden hangisinin esas alınacağına hangi koşullara göre karar verileceğinin netleştirilmesi gerektiği, bu halde işlem yerine sözleşmenin esas alınması gerektiği düşünülmektedir.

Maddenin 2. Fıkrasında genel işlem şartı olarak düzenlenen standart bir sözleşmenin tespiti halinde, tüm tip sözleşmeler üzerinden ayrı ayrı ceza uygulaması öngörülmektedir. İlgili maddenin sözleşmelerin ilk yapıldığı günden itibaren mi yoksa sadece mevcut yürürlükte olanlar için mi geçerli olacağı belirsiz olup bu yönde düzenlenmesi talep edilmekte ve madde önerisi getirilmektedir.

Maddenin 12. Fıkrasının (b) bendinde ve (g) bendinde yer alan ceza miktarı ve hesaplama yöntemi birlikte değerlendirildiğinde ve hali hazırda uygulanan idari para cezası üst limiti olan 163.000 TL ile karşılaştırıldığında cezanın çarpılacağı katsayının ihlalin sayısı ile orantısız bir şekilde arttırıldığı düşünülmektedir. Bu nedenle söz konusu ifadenin “idari işleme konu ihlalin bir yıl içerisinde üçten fazla tekrar edilmesi halinde yukarıda belirtilen idari para cezalarını iki katına kadar uygulayabilir.” şeklinde değiştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Ayrıca, yerel düzeyde yayın yapan radyo kanalıyla ülke düzeyinde yayın yapan radyo kanalı aracılığıyla gerçekleşen ihlallerin cezaları arasındaki farkın çok yüksek olduğu düşünülmektedir. Buna göre, ülke genelinde yayın yapan radyo kanalı aracılığıyla gerçekleştirilen ihlallerin cezasının 20000 TL olarak belirlenmesi önerilmektedir.

Son olarak, “42 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yükümlülüklerle aykırı hareket edenler hakkında yedi gün içinde bilgi ve belgelerin doğru olarak verilmesi veya yerinde inceleme imkânının sağlanması ihtar edilmesi ve ihtara rağmen aykırılığın devamı halinde 25.000 TL’den az olmamak üzere aykırılığın tespitinden bir önceki mali yıl sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde biri oranında idarî para cezası verilir” hükmü gereğince yapılan ihlal sonucu müteşbbisin yıllık gayri safi gelirlerinin baz alınmasının uygun olmadığı, bunu yerine ihlalle ilişkilendirilebilecek bir tutar belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Maddenin 17’nci Fıkrasında bu kanuna göre idari yaptırımların uygulanmasının diğer kanunlar gereğince uygulanacak idari yaptırım kararları ile yapılacak işlemleri engellemeyeceği öngörülmektedir. Diğer bir deyişle, BTK’nın ceza uygulaması da bu kanun kapsamında ceza uygulanmasını engellemeyecektir. Aynı

suçtan iki kez cezalandırmanın mümkün olmadığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ülkemiz yüksek yargı içtihatları ile yerleşmiş bulunan evrensel bir hukuk ilkesi olup, bu durum söz konusu temel hukuki ilkeyi köklü şekilde zedeleyecektir. İzah edilen nedenlerle söz konusu hükmün Taslak'tan çıkarılması teklif edilmektedir.

Reklama ilişkin cezaları düzenleyen söz konusu Madde uyarınca, ülke genelinde yayınlanan, SMS ve internet mecraları üzerinden de gerçekleştirilen tanıtımlar söz konusu olduğunda astronomik cezaların uygulanması söz konusu olacağından, öngörülen ceza tutarlarının düşürülmesi gerektiği düşünülmektedir.

Cezalarda yetki, itiraz ve zamanaşımı MADDE 47- (1) 46 ncı maddenin; birinci, beşinci, altıncı, yedinci ve dokuzuncu fıkrasında yer alan idari yaptırımlar Bakanlık Ticaret İl Müdürlüğü tarafından, diğer fıkralarındaki idari yaptırımlar Bakanlık tarafından uygulanır.	
---	--

Gerekçe: Madde başlığında zamanaşımından bahsedilmesine rağmen metinde zamanaşımına ilişkin açık hüküm bulunmamaktadır. Metnin yeniden gerekçe kapsamında düzenlenmesi önerilmektedir.